NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 23 mei 2024 vanaf 20.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerdink, burgemeester.
Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heer mr. drs. C. Bremmer, mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk en G. van den Ende, mevrouw C.L. Ilić, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heren M.P.A. van Oostrum, A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot, mevrouw H.M. van der Wende, mevrouw P. Wijnen en mevrouw M.J.T. Zoun.

Afwezig: mevrouw M.H.R. Persoon.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer C.J. van der Elst en de heer H.G. Schokker.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter**: Ik open hierbij de vergadering van de gemeenteraad van Voorschoten van 23 mei 2024. Ik heet u allen van harte welkom in de wat vernieuwde raadzaal. De nieuwe stoelen kwamen hedenmiddag. De nieuwe tafels zijn hedenochtend geleverd. Dat noemen we een strakke planning. Het is nog niet helemaal af, zoals u ziet. Er moeten nog schotten komen en de snoeren worden nog weggewerkt. De komende zomer wordt het hout gedaan, maar de vloer is al helemaal mooi opgeschuurd. Er is ook zeker te zien wat een mooie raadzaal we hebben. De eerste goede stappen zijn dus gezet. We zitten ook anders. Iedereen is een beetje van de leg, maar dat komt allemaal goed. Velen van u hebben de presentielijst nog niet getekend, maar die komt langs.

Er zijn bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Persoon van Voorschoten Lokaal.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De **voorzitter**: De spreektijden zijn 18 minuten per fractie en 34 minuten voor het college.

2. Vaststellen raadsnotulen van 11 april 2024

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Lijst van ingekomen stukken voor de gemeenteraad
3.1. Brieven van instellingen of burgers;
3.2. Informatiebrieven van het college van B en W
3.3. Schriftelijke beantwoording van vragen uit de raad

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het gaat om brief 2456 over het gevaarlijke voetpad in Noord-Hofland. We zouden graag een afschrift ontvangen van het antwoord dat verzonden wordt. Ik ga een heel klein beetje misbruik maken van de situatie, want met betrekking tot informatiebrief 30 over de huisvesting van de internationale taalklas wil ik de wethouder een compliment geven voor het oplossen van de situatie.

De **voorzitter**: U krijgt een afschrift van de eerste brief en ten aanzien van de tweede brief geleid ik de complimenten door naar de wethouder.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Ik refereer aan informatiebrief 32, het eindrapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over het treinongeval. Deze brief bevat de feitelijke mededeling dat het onderzoek is beëindigd. Daar hebben we de mededeling van gekregen, maar het

eindrapport benoemt op pagina 8 de railinzetplaatsen in Voorschoten "als een van de meest risicovolle in Nederland". Dat blijkt uit een nadere analyse van ProRail; op de pagina's 6 tot 13 staat dit uitvoerig beschreven. Mijn fractie ziet tegen deze achtergrond graag een informatiebrief van het college tegemoet waarin we, gelet op de door mij geciteerde passages, graag een beschrijving zien van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente Voorschoten en ProRail met betrekking tot, kort gezegd, de aspecten van veiligheid in de concrete situatie zoals die in het rapport wordt genoemd. Ik wil ook memoreren dat er geregeld persoonsongevallen om en nabij station Voorschoten plaatsvinden die eveneens vragen oproepen omtrent veiligheid en bescherming bij het station. Daarover zouden we graag een informatiebrief van uw kant tegemoet willen zien.

De **voorzitter**: Ik ga daar met uw goedvinden kort op reageren. Uw eerste vraag kan namelijk in één zin worden afgedaan. Er is geen verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en ProRail. De grond is zelfs geen eigendom van de gemeente. Het is een verantwoordelijkheid van ProRail. De gemeente heeft daar niets mee van doen qua vergunningen, werktijden et cetera. ProRail legt verantwoording af aan de minister. Daarom heeft die ook gereageerd. Daar heeft de gemeente Voorschoten niets mee van doen. Zij kan en mag hier niets van vinden. Daarmee is dat wat het is. Ik vind het ongelukkig dat er een combinatie wordt gemaakt met het aantal ongevallen met personen. Ik stel voor dat we daar op een later moment een keer over spreken, want dat heeft niets te maken met het onderzoeksrapport over het treinongeval. Ik zou willen vragen om dat expliciet uit elkaar te houden, want anders ontstaat er een beeldvorming die volgens mij ongewenst is.

De heer **Bremmer** (CDA): Dat ben ik met u eens, maar het overkoepelende begrip is natuurlijk veiligheid. Maar onze fractie kan leven met uw toezegging.

De **voorzitter**: Dan komt er dus geen informatiebrief. Dat is dan de uitkomst hiervan.

De heer **Bremmer** (CDA): Ja, maar dat andere punt komt terug.

De **voorzitter**: Dat gaan we even met elkaar bespreken.

De heer **Bremmer** (CDA): Dank u wel.

Mevrouw **De Bruin** (VVD): Voorzitter. Bij informatiebrief 27 (ID 2472) over de evaluatie van Voorschoten voor Elkaar staat: "voor kennisgeving aannemen". Volgens de LTA komt die in de vergadering van de commissie M&S op 13 juni. Ik zou die brief dus graag daarvoor laten agenderen.

De **voorzitter**: Dat is juist. Daar staat die op de agenda. Dan is er een onjuiste wijze van afdoening aangegeven. Dit komt op de agenda van de commissie.

Met inachtneming van het bovenstaande wordt besloten overeenkomstig de voorstellen tot afdoening.

4. Vragenuurtje en actuele bestuurlijke aangelegenheden

Er zijn geen aanmeldingen voor dit agendapunt.

5. Hamerstukken:
5.1. Toekomstbestendig begraven (raadsregistratienummer Z/24/084471/387847);
5.2. Eerste wijziging Huisvestings- en legesverordening Voorschoten 2023-2024 (raadsregistratienummer Z/24/083775/389089);
5.3. Verordening nadeelcompensatie (raadsregistratienummer Z/23/082229/387296);
5.4. 14de wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland (raadsregistratienummer Z/24/084824/389328);
5.5. Wijziging Nota Bodembeheer 2023-2033 regio West-Holland met oplegnotitie (raadsregistratienummer Z/24/084826/389672);
5.6. Toetreding tot Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (Stichting RIJK) (raadsregistratienummer Z/24/084170/389832);

5.7. Zienswijze Begrotingswijzing Hecht 2024 (raadsregistratienummer Z/24/085492/393572);
5.8. Zienswijze begroting Holland Rijnland 2025 (raadsregistratienummer Z/24/085506/393287);
5.9. Ontwerpregeling 13de wijziging Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland (GR ODWH) (raadsregistratienummer Z/23/080878/391224);
5.10. Toestemming verlenen aan het college voor instemming Gemeenschappelijke regeling BSGR (raadsregistratienummer Z/23/79602/388915)

Deze voorstellen worden met algemene stemmen aangenomen.

6. BESPREEKPUNTEN

7. Locaties flexwoningen (raadsregistratienummer Z/23/079137/390869)

De **voorzitter**: In november 2023 nam de raad het besluit om zeven mogelijke locaties voor de bouw van flexwoningen nader te onderzoeken op technische en financiële haalbaarheid. Nu wordt de raad gevraagd om twee locaties aan te wijzen voor de ontwikkeling van flexwoningen, nader onderzoek te doen en de financiële consequenties af te wegen bij de Kadernota.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ben blij dat de nieuwe opstelling weer reflecteert, zoals het hoort, dat de SP links van de PvdA zit, maar laten we het hebben over de flexwoningen. Al bij de eerste aankondiging van de flexwoningen, bij het voorstel van oktober vorig jaar om te zoeken naar flexwoningen, heeft dat flink wat heisa opgeleverd en ook flink wat vragen. De twee belangrijkste vragen die je hierbij zou kunnen stellen, zijn: waarom op deze plekken en waarom willen we eigenlijk flexwoningen? Al discussiërend en al debatterend kwamen we daar toen niet helemaal uit. De raad heeft de vorige keer geprobeerd om twee locaties te schrappen uit het vervolgonderzoek. In plaats daarvan zijn er toen twee extra locaties onderzocht. Uiteindelijk leidde dat tot een voorstel dat vandaag voorligt en waarin twee locaties worden aangewezen. Een van die locaties is juist een van de locaties die de fracties van de SP en GroenLinks hebben geprobeerd te schrappen. Daar waren verschillende goede redenen voor. Om te beginnen is het een groene locatie. Het maakt deel uit van de groenstructuur. Het ligt echt voor de deur van een klein wijkje. Het gaat ten koste van speelterrein. Er is een hoogspanningsleiding onder. We hebben al die argumenten in de commissie gewisseld. Er zijn mensen komen inspreken die ons daar ook nog eens op gewezen hebben. De conclusie in de commissievergadering was eigenlijk dat alle partijen het erover eens waren dat het geen goed idee was om daar flexwoningen neer te zetten. Dan ga je je afvragen of we dan maar voor één locatie gaan kiezen, of dat dan wel slim is en of het misschien niet verstandiger is om er nog eens over na te denken. Dat zeg ik niet omdat we geen woningen willen, want die willen we juist heel graag. Vooral aan betaalbare woningen, aan sociale huurwoningen, is in Voorschoten een groot tekort, maar waarom zou je dan woningen neerzetten die maar vijftien jaar blijven staan, op een plek waar ze eigenlijk ook veel langer zouden kunnen blijven staan? Dat is uiteindelijk de reden waarom ik bij dezen amendement 293 wil indienen, mede ondertekend door mevrouw Ilić van GroenLinks, meneer Van den Ende van Voorschoten Lokaal, mevrouw Schroot van D66 en mevrouw Van der Wende van het CDA. In het amendement vragen we eigenlijk twee dingen: ten eerste om beslispunt 1 zodanig te wijzigen dat er niet langer sprake is van het bouwen van flexwoningen op de locatie Geestwoningpad - daar waren alle fracties het in de commissievergadering over eens - en ten tweede om van de flexwoningen die mogelijk op de locatie Oude Stationslaantje gevestigd kunnen worden, geen flexwoningen maar permanente woningen te maken en te onderzoeken of het mogelijk is om daar meer woningen neer te zetten, zodat daar niet 36 maar misschien wel 120 woningen kunnen worden gebouwd. Dat verzinnen we niet zelf. Dat dit eventueel een mogelijkheid zou zijn, komt gewoon uit de onderbouwing van het voorstel dat er al lag. Dat moet natuurlijk nog wel onderzocht worden, maar dat onderzoek zouden we graag tegemoet willen zien. Er is nog een derde punt dat ik moet noemen. In het voorstel zoals dat er ligt, staat ook een financieel voorstel om een reserve te maken om die flexwoningen te kunnen kopen. Dat is niet meer nodig als dit amendement wordt aangenomen. Wat natuurlijk wel nodig is, is budget om dat onderzoek te doen en om die ruimtelijke wijzigingen te maken. Er is dus nog wel geld nodig. Daarom stellen wij voor om in plaats van het oorspronkelijke budget om flexwoningen te kopen de rest van het al eerder toegezegde budget voor het onderzoek naar flexwoningen te gebruiken voor verder onderzoek naar de bouw van permanente sociale huurwoningen op het Oude Stationslaantje. Ik dien het amendement bij dezen in. Het amendement luidt:

"Amendement 293.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 23 mei 2024, gezien het raadsvoorstel nr. Z/23/079137/390869 d.d. 23 mei 2024,

constaterende dat:

- *de raad heeft uitgesproken groene gebieden binnen de gemeente zo veel mogelijk te willen ontzien en de ontwikkeling van flexwoningen op het Geestwoningpad met dat uitgangspunt breekt;*
- *het Oude Stationslaantje mogelijk geschikt is voor de bouw van permanente woningen;*
- *het vestigen van permanente woningen de mogelijkheid biedt om meerdere woonlagen te vestigen, waardoor er meer woningen op deze locatie gerealiseerd kunnen worden;*
- *het vestigen van permanente woningen de exploiterende corporatie een langere terugverdientijd biedt, waardoor de businesscase makkelijker rondkomt;*

van mening dat permanente woningen langduriger bijdragen aan de oplossing van de wooncrisis en daarom de voorkeur hebben boven flexwoningen;

Besluit:

Het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:

1. Beslispunt 1 te wijzigen in: Eén locatie aan te wijzen, te weten het Oude Stationslaantje, voor de bouw van minimaal 39 permanente sociale huurwoningen en de ruimtelijke procedures hiervoor te starten.
2. Beslispunt 2 te wijzigen in: Te onderzoeken of aan het Oude Stationslaantje meer woningen kunnen worden gerealiseerd door een andere vorm van fundering toe te passen, waarbij de vestiging van 120 permanente sociale huurwoningen als wenselijke uitkomst wordt gezien, en de uitkomst van dit onderzoek mee te nemen in een aan de raad voor te leggen verzoek tot bindend advies voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA);
3. Beslispunt 4 te wijzigen in: Het restant van het exploitatiebudget, welke door de raad voor 2024 beschikbaar was gesteld voor flexwoningen ter grootte van circa € 197.000 ter beschikking te stellen als exploitatiebudget voor de permanente woningen aan het Oude Stationslaantje."

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Op het dossier van de flexwoningen zit behoorlijk veel emotie. Dat begrijpen wij volledig. Ik hoorde de heer Maassen al zeggen dat op een gegeven moment de vraag opkwam: waarom eigenlijk flexwoningen en waarop op de plekken die zijn aangewezen? Wij staan als VVD behoorlijk kritisch tegenover het voorstel zoals dat nu voor ons ligt. Dat heeft allereerst te maken met de aangewezen locaties; dat hebben we ook in de commissievergadering aangegeven. De locatie van het Oude Stationslaantje begrijpen wij tot op zekere hoogte wel. Nog even los van de technische vraagstukken, zoals bodemgesteldheid et cetera, hebben wij geen principiële bezwaren tegen deze locatie. Dat ligt anders bij de locatie van het Geestwoningpad. We waren redelijk verbaasd toen bleek dat het Geestwoningpad op de shortlist stond. Eerlijk gezegd konden wij ons niets anders voorstellen dan dat deze locatie in het vervolgonderzoek zou afvallen om alle redenen die de heer Maassen al aangaf. We hebben een beetje het idee dat er heel theoretisch, misschien bijna theocratisch een checklist is afgewerkt. Dan kom je wel op dit soort locaties uit, maar wat de VVD betreft is het Geestwoningpad een ongeschikte locatie. Je moet je voorstellen dat een bouwwerk van bijna tien meter hoog - want daar zou het op neerkomen, met drie woonlagen - voor je deur wordt geplaatst op een speelplekje. Zoals ons burgercommissielid Jaap Haubrich zo goed zei tijdens de commissievergadering in april: er is een grens voor wat je redelijkerwijs van mensen kan vragen. Wat ons betreft is die grens hiermee overschreden.

Een ander punt waar we kritisch op zijn, is beslispunt 3, het voorstel om de groslijst opnieuw te bekijken. Tijdens de commissievergadering heeft mijn fractie het college al gevraagd wat men hiermee denkt te bereiken, want de groslijst is al uitgebreid bekeken en we hebben het nu over de uitkomsten. Als je de groslijst opnieuw gaat bekijken, kan dat dus alleen als je daar met andere criteria naar gaat kijken, want ik neem aan dat je anders dezelfde uitslag krijgt. Om Albert Einstein maar eens te citeren: "Als je meerdere keren hetzelfde doet maar wel steeds een andere uitkomst

verwacht, is dat het toppunt van stompzinnigheid". Ik heb ons college zo hoog zitten dat ik het dat niet wil aanwrijven, maar mijn vraag aan het college is wel hoe het die groslijst dan opnieuw gaat beoordelen en of daar op een andere manier naar gekeken gaat worden. In dat licht bezien vind ik amendement 294 van de PvdA niet eens zo'n heel gek voorstel, maar daarover wacht ik de inbreng van de heer Posthuma even af.

Amendement 293, de suggestie om aan het Oude Stationslaantje geen flexwoningen te bouwen maar permanente woningen, is op zich geen gekke gedachte, maar wij hebben toch een aantal bedenkingen. Dit raadsvoorstel is gericht op het vinden van locaties voor flexwoningen. Nu lijken we dat voorstel in een paar weken helemaal om te bouwen naar het realiseren van permanente woningen, dat fundamenteel anders is. Het is procedureel ongebruikelijk om op die manier tot structurele woningen te komen. Daarnaast zou dit financiële gevolgen kunnen hebben; de financiën zijn anders. De grond is ook echt vergeven als je er permanent op gaat bouwen. Bij flexwoningen zou dat - ik weet het: in theorie - niet het geval hoeven te zijn. Ik ben benieuwd hoe de indieners daartegen aankijken. Dat hoor ik graag en ik hoor ook graag de visie van het college hierop.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, als u het mij toestaat, zou ik die vraag als indiener van het amendement willen beantwoorden.

De **voorzitter**: Zeker.

De heer **Maassen** (SP): Het is inderdaad waar dat de grond dan wordt vergeven. Als het goed is, verkoop je de grond aan een woningcorporatie. Die gaat erop bouwen en dan is de grond van de woningcorporatie. Dat is waar. Dit betekent wel dat je weet dat het minimaal voor de komende 50 jaar - want dat is de instandhoudingstermijn waar een corporatie normaal gesproken mee rekent - ingezet wordt als grond voor sociale woningbouw. Op dit moment wordt de grond nergens voor gebruikt. Als je de grond vijftien jaar voor een flexwoning zou gebruiken … Ik heb de afgelopen tien jaar hier in de gemeenteraad gezeten en ik heb gezien hoeveel grootschalige woningbouwlocaties we in die tijd hebben ontwikkeld. ik heb één hand nodig om ze te tellen en dat is eigenlijk inclusief kleinschalige locaties. Ik heb dus niet de illusie dat we over vijftien jaar de wooncrisis hebben opgelost en dat er over vijftien niet alsnog behoefte is aan die woningen. Dan lijkt het me beter dat deze gemeentegrond verkocht wordt om dit structureel op te lossen dan dat we een kortetermijnoplossing kiezen die misschien een jaar eerder klaar is, maar ook zeker 35 jaar eerder geen oplossing meer is. Dat probleem zie ik dus niet zo. Uw eerste vraag ben ik kwijt.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Mijn eerste vraag was in hoeverre de indieners het gebruikelijk of gewenst vinden om via een amendement een totaal andere manier van woningbouw te realiseren, waar we normaal uitgebreide vooronderzoeken doen. Ik begrijp het punt dat u net maakte: als je daar inderdaad gaat heien voor flexwoningen, is het raar om ze er na vijftien jaar uit te halen. Maar dat betekent niet dat je dat met een amendementje zomaar ombouwt en het dan voor vast kunt neerzetten. Dat heb ik in mijn tijd als raadslid hier ook nog nooit meegemaakt.

De heer **Maassen** (SP): Dat is een terechte vraag van meneer Lavrijsen. Voor de procedures is het gelukkig zo - voor de wooncrisis is dat helaas zo - dat dit amendement niet betekent dat er morgen gebouwd gaat worden. Het amendement vraagt om te starten met de ruimtelijke procedures. Eigenlijk is dat vergelijkbaar met een ontwikkelaar die een stuk land heeft en die het college vraagt of daarop ontwikkeling kan plaatsvinden. Als dit amendement en het voorstel worden aangenomen, gaat het hele circus met procedures pas beginnen. Dan komt het terug bij de raad als er een voorstel is voor buitenplanse ontwikkeling; zo heet dat tegenwoordig in de Omgevingswet. Gisteren leerde ik dat dat "BOPA" heet. Als dat voorstel voor een buitenplanse omgevingsplanontwikkeling er ligt, gaan wij als raad gewoon nog kijken naar het hele plan zoals dat opgesteld is en gaan we volgens de geldende procedures - gewoon zoals dat hoort - beslissen of dat doorgaat of niet. Wat er nu gebeurt, is eigenlijk alleen maar vragen om daarmee te beginnen. Dat is wat we nu doen. De hele procedure moet inderdaad nog komen. Ik ben het met u eens dat dit ongebruikelijk is, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik daar wel een beetje van houd.

De heer **Lavrijsen** (VVD): De heer Maassen heeft zonder dat hij het weet antwoord gegeven op mijn laatste vraag: waarom gaan we nu beginnen met ruimtelijke procedures, terwijl we de uitkomst eigenlijk nog moeten afwachten? Dat klinkt voor mij vrij paradoxaal. Ik kan me voorstellen dat ook de andere indieners reageren op de vraag wat de ruimtelijke procedures die dan nu opgestart moeten worden, zouden inhouden. De heer Maassen neemt natuurlijk heel

enthousiast het woord, maar ik zie er meer namen onder staan. Ik hoop dus ook een reactie van de andere fracties te krijgen, want dit kan niet betekenen dat we op een point of no return komen en dat er onomkeerbare beslissingen worden genomen omdat we al procedures hebben opgestart. Dat zou ik heel ongemakkelijk vinden. Van de mogelijkheid om daar wel of niet permanent te bouwen en de financiële gevolgen daarvan hebben we nog geen idee. Maar laat ik positief afsluiten: wij kunnen ons uiteraard wel vinden in het voorstel om het Geestwoningpad uit het raadsvoorstel te halen, dat een van de belangrijkste pijlers van uw amendement is.

De heer **Maassen** (SP): Nog een korte reactie. Met het begrip "ruimtelijke procedures opstarten" bedoelt het amendement eigenlijk om een voorstel te maken dat vroeger "een bestemmingsplanwijziging" zou hebben geheten, dus om een voorstel te maken dat in de raad behandeld gaat worden. Dat betekent niet dat er onomkeerbare beslissingen worden genomen. Dat betekent gewoon dat er een voorstel wordt voorbereid richting de raad. Dat is wat het betekent en niets anders.

De **voorzitter**: Meneer Lavrijsen, bent u klaar met uw eerste termijn?

De heer **Lavrijsen** (VVD): Ja.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. Tijdens de vergadering van de commissie WRG bleek er geen steun te zijn voor het bouwen in de groenstructuur van Voorschoten, terwijl er alternatieven zijn die al versteend zijn. Dat is mooi. Voor het college leek het even alsof groen slechts nog niet bebouwde ruimte is. Dat is onzin, want beleefbaar groen is hartstikke belangrijk. In november vorig jaar stelde GroenLinks al met een amendement in deze raad voor om de locatie Geestwoningpad uit het onderzoek naar locaties te halen. Gelukkig lijkt daar nu genoeg steun voor en stemmen we vandaag opnieuw voor een amendement, met als gevolg dat die locatie niet langer in de running is. Dat is goed nieuws voor de bewoners en de gebruikers van dit veld. Zij deden in de WRG-vergadering de gemeente al het aanbod om op het speelveldje bij hun woning nog meer biodiversiteit en nog meer beleefbaarheid te maken. Wat een mooi idee!

GroenLinks vindt het daarnaast hoog tijd dat er betaalbare woningen bij komen in Voorschoten. We pleiten in navolging van de SP in amendement 293 voor de bouw van permanente sociale woningbouw op het Oude Stationslaantje. En waarom dan wel? Er lag een voorstel voor de uitwerking op het Oude Stationslaantje van flexwoningen, waarbij we het hebben over minder dan 40 woningen. Met een andere fundering kun je meer woningen bouwen. Je bent dus geneigd om te zeggen: doen! Met deze woningschaarste en de weinige ruimte die we hebben, vinden wij het dus niet meer dan logisch dat je meerlaags bouwt en dat je er dan ook direct permanente woningbouw van maakt, want dan los je iets op. Wij vinden het zo belangrijk dat er snel op alle fronten iets aan het tekort aan betaalbare woningen wordt gedaan dat we ook oproepen om op het voormalige Fixet-terrein alsnog ook te zoeken naar mogelijkheden voor flexwoningen. Op deze plek zijn in de toekomst woningen voorzien, maar niet op korte termijn. De aanleg van infrastructuur is nu dus een investering waar je later alsnog iets aan kan hebben. In motie 324 vragen we met de PvdA de gemeente om de haalbaarheid daarvan verder te onderzoeken.

Tot slot ga ik in op amendement 294 van de PvdA. Ik zie dat er iets gewijzigd is. Ik moet daar nog even induiken, maar ik meen te zien dat de intentie dezelfde is als in de vorige versie. Dit proces, met al die criteria en de groslijst, is superchaotisch verlopen. Als je dat nu breder trekt, sleept dat zich voort. Dat is niet wenselijk. Daarom stemmen wij nu tegen dit amendement.

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Flexwoningen in Voorschoten; waar moeten die komen? In ieder geval niet op het Geestwoningpad en als het aan Voorschoten Lokaal ligt alleen op versteend gebied. Of een particulier moet willen aangeven dat op zijn of haar grond flexwoningen gebouwd mogen worden. In de tussentijd hebben de inwoners een bewonersvereniging Geestwoningpad opgericht, die zich gaat inzetten voor het leefplezier van bewoners. Wij wensen hun veel succes met deze vereniging en we gaan ervan uit dat dit een leuke en positieve vereniging zal zijn. Voorschoten Lokaal is een groot voorstander van ontwikkeling op het Oude Stationslaantje met 100% sociale huurwoningen die met fundering permanent gebouwd kunnen worden, waarbij de kwaliteit van de woningen op het gebied van trillingen en geluidsdichtheid waarschijnlijk beter zal zijn dan die van flexwoningen. Het Oude Stationslaantje is de ideale plek om woningen te bouwen. Zoals ons verkiezingsprogramma zegt: groen blijft groen en we willen alleen bouwen op versteende gemeentegrond. Dat is het Oude Stationslaantje. Dat is

nu immers een parkeerplaats met een benzinepomp, een nog niet ontwikkeld gebied in Voorschoten. In vele steden en dorpen in Nederland zijn appartementen naast een spoorweg niets nieuws. Hoeveel appartementen er gebouwd kunnen worden, zullen we in de nabije toekomst zien als dit onderzocht is.

We staan positief tegenover beslispunt 3. We moeten blijven kijken of op andere locaties nog flexwoningen gebouwd kunnen worden, want er is nog steeds een groot tekort aan betaalbare huurwoningen in Voorschoten. We zijn blij dat samen met de SP en vele andere fracties amendement 293 is ingediend. We kunnen onze gemeentegrond beter inzetten voor kwalitatief permanente bouw dan voor een tijdelijke oplossing om onze achterstand op het volume van sociale huurwoningen in te lopen. Op amendement 294 van de PvdA wachten we het advies van de wethouder af, evenals op motie 324.

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Voorzitter. Ik had gehoopt dat de PvdA eerst zou spreken om een toelichting te geven op het amendement en de motie.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Posthuma na u het woord.

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Dan is een van mijn opmerkingen dus dat ik graag de toelichting van de PvdA afwacht.

In de commissie is hier uitgebreid over gesproken. Ik was daarbij niet aanwezig; ik werd vervangen door Patricia Kortekaas. Inmiddels heb ik gelukkig alles kunnen naluisteren en ben ik weer volledig op de hoogte van wat er allemaal is gezegd. Er is uitgebreid gesproken over het Geestwoningpad. De koers die daarbij al is ingestoken, is duidelijk. Ik ga dan ook gauw in op het amendement van de SP, dat wij met een heleboel anderen mede hebben ondertekend. Van flexwoningen naar definitieve woningen; wellicht zijn die definitieve woningen zelfs nog sneller te realiseren dan flexwoningen. Wat ons betreft is dat dan een inkopper. We willen graag zo snel mogelijk extra woningen realiseren in Voorschoten. We hebben in het traject van de flexwoningen de afgelopen maanden naast de locaties ook diverse keren gesproken over de flexwoningen an sich maar ook over de bestemming daarvan voor Voorschotenaren. Of het nou flexwoningen of definitieve woningen zijn, het is belangrijk dat er voor Voorschotense starters extra woningen komen. In de verordening hebben we al maximaal ingezet op lokaal maatwerk. We zijn dan ook blij als dat ook voor deze locatie geldt en als er dus ook voor de Voorschotense starters extra woningen komen. Het amendement dat het college verzoekt om te onderzoeken of er extra sociale woningen kunnen komen, sluit daar dan ook mooi bij aan. Hoe meer, hoe beter.

Bij de ingekomen brieven zitten ook reacties van diverse inwoners en omwonenden die hebben gereageerd op de locaties en die hun zorgen hebben geuit. Onder anderen de inwoners van de Dobbewijk hebben heel duidelijk een aantal zorgpunten naar voren gebracht. We vragen het college dan ook graag om met name de inwonersparticipatie aandacht te geven bij de verdere uitwerking van dit traject. Het is belangrijk dat dat zorgvuldig gebeurt en dat ons participatiebeleid daarbij gevolgd wordt. Een zorgvuldige uitwerking van onderzoeken naar de diverse aspecten, zoals parkeren, trillingen en dergelijke, is van belang. We zien dit graag mede in relatie tot de zorgen die de omwonenden al hebben geuit. We wensen het college heel veel succes met het uitwerken van het raadsvoorstel op basis van het amendement.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben in de vergadering van de commissie WRG op 18 april een heel stevige discussie gevoerd met het college. Noem het "stevig dualisme", maar het was opvallend dat de voltallige raad, oppositie én coalitie, kritisch was over de keuze die het college in het voorstel maakt. Maar waarom kwam het college ook alweer met het voorstel voor flexwoningen? Veel bewoners zijn op zoek naar een eigen plek. De vraag naar betaalbare woningen is groot. In het Leids Dagblad konden we recent lezen dat er in onze regio 19.000 woningzoekenden zijn, een gigantisch aantal. In ons dorp hebben we ook nog met een heel uitzonderlijke situatie te maken. De afgelopen decennia is er veel te weinig betaalbaar gebouwd in Voorschoten. Ook is ons actieve grondbeleid, het kopen van eigen grond, losgelaten en hebben we de afgelopen jaren veel vastgoed en eigen grond verkocht. Het is dus niet zo doordat het in Voorschoten alleen maar regent of dat er speciaal water uit de kraan komt; het beperkte aantal woningen is gekomen door politieke keuzes. De druk op het realiseren van betaalbare woningen is dus groot, zoals onze wethouder Volkshuisvesting terecht zei. Dan kom je met een zoektocht naar geschikte locaties voor flexwoningen uit op parken, plantsoenen en parkeerplaatsen. Een verre van

ideale situatie, maar we zitten wel met een groot maatschappelijk probleem dat opgelost moet worden, met onze realiteit dus. In het collegevoorstel van november 2023 werd het verschil goed aangeduid: een tot twee jaar voor de bouw van flexwoningen, gemiddeld zeven jaar voor permanente woningen; tijdwinst als oplossing. Uit de antwoorden die we vanmiddag hebben gekregen op vragen die wij afgelopen week aan het college hebben gesteld, blijkt - als ik goed heb begrepen wat het college daarin aangeeft - dat die termijnen wat krapper en smaller zijn en dat ook voor flexwoningen eigenlijk wat langere termijnen worden gerekend. Niettemin begrijp ik het vurige pleidooi van de heer Maassen in de commissie WRG voor permanente sociale huurwoningen. Ik ben het daar in de basis mee eens: liever permanent dan flex. Maar ook daar moet er een veel zorgvuldiger planproces komen; daar wees de heer Maassen terecht op. Het pleidooi van de heer Maassen heeft meerdere partijen aan het denken gezet. Ik complimenteer de heer Maassen daarmee en met het voorstel om te komen tot permanente sociale woningen op het Oude Stationslaantje. Ik steun zijn voorstel. Ik vraag het college wel expliciet om heel nadrukkelijk het verdwijnen van de parkeerplaatsen mee te nemen in de planvorming daaromtrent.

Maar we zitten nog wel met een acuut probleem. Daarom wil ik graag dat we nog verder gaan voor de optie van flexwoningen. Daarom dien ik amendement 294 in, dat het college oproept om met nieuwe voorstellen te komen, waarbij men ook kijkt naar niet-gemeentegrond en/of de aankoop van grond. Als je namelijk met dezelfde criteria naar deze lijst kijkt, krijg je dezelfde uitkomsten; meneer Lavrijsen refereerde daar zojuist al aan. Het amendement luidt:

"Amendement 294.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 23 mei 2024, gezien het raadsvoorstel Z/23/079137/390869,

constaterende dat:

- *a) de gemeenteraad op 2 november 2023 heeft besloten de productie van sociale huurwoningen te versnellen om daarmee bij te dragen aan de huisvestingstaakstelling van statushouders en andere woningzoekenden in Voorschoten op korte termijn;*
- *b) het college heeft vastgesteld dat het realiseren van sociale woningen via reguliere woningbouwprojecten gemiddeld 7 jaar duurt, terwijl dit via flexwoningen ongeveer 1–2 jaar duurt (zie raadsvoorstel Flexwoningen 2 november 2023);*
- *c) de raad heeft besloten dat spreiding van deze type woningen over verschillende locaties wenselijk is;*

overwegende dat:

- *d) het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 april 2024 (vooralsnog) uitgaat van de beschikbaarheid van twee locaties ter realisatie van minimaal 60 tot mogelijk 120 woningen;*
- *e) de bespreking van dit voorstel in de commissie WRG van 18 april erop wijst dat de raad geen instemming zal verlenen met het aanwijzen van het Geestwoningpad als locatie voor de bouw van flexwoningen;*
- *f) er vooralsnog slechts één locatie lijkt te zijn, hetgeen in strijd is met het besluit tot spreiding over verschillende locaties;*

overwegende dat:

- *g) het besluit tot het realiseren van flexwoningen in plaats van permanente woningen is onderbouwd met zowel het argument dat versnelling moet worden aangebracht in de productie van sociale huurwoningen als de constatering van het college dat realisatie van flexwoningen veel sneller kan worden gerealiseerd dan middels permanente bouw;*
- *h) het belangrijk is om te benadrukken dat versnelling van de productie van sociale huurwoningen noodzakelijk is;*
- *i) het belangrijk is om te benadrukken dat spreiding van sociale huurwoningen wenselijk is;*

Besluit het raadsbesluit als volgt te wijzigen:

Besluit:

beslispunt 3 te wijzigen in: het college op te dragen nader te onderzoeken welke van de locaties op de groslijst van potentiële locaties, dan wel andere locaties zoals bijvoorbeeld Fixet of het terrein achter de Laurentiuskerk, geschikt zijn voor het bouwen van flexwoningen en hiervan in oktober 2024 verslag te doen aan de raad en daarbij ook expliciet te onderzoeken of het bouwen op niet-gemeentegrond of het aankopen van grond mogelijk is,

en gaat over tot de orde van de dag."

Specifiek wil ik een pleidooi houden voor het Fixet-terrein. Daarover dien ik samen met GroenLinks en sinds vlak voor de vergadering ook D66 motie 324 in. Ja, daar gaan ontwikkelingen komen, maar ik ben er niet van overtuigd dat dit snel gaat gebeuren. Ik vind dat we geen tijd te verliezen hebben vanwege die grote schaarste op de woningmarkt. Plaats op die plek flexwoningen en faseer daar op een later tijdstip permanente woningen. De infrastructuur ligt er dan al en de druk is hoog. De motie luidt:

"Motie 324.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 23 mei 2024, gezien het raadsvoorstel Z/23/079137/390869,

constaterende dat:

- *a) in bijlage 2 van het raadsvoorstel wordt opgemerkt dat de locatie Koninklijke Marinelaan (het voormalig Fixet-terrein) een geschikte locatie is voor de bouw van flexwoningen;*
- *b) de ontwikkelingen voor het centrum in Voorschoten geschetst zijn, maar dat het college nog niet concreet heeft gemaakt wanneer en waar er gebouwd gaat worden;*

overwegende dat:

- *c) het aanbod betaalbare woningen in Voorschoten relatief laag is, terwijl veel bewoners hiernaar op zoek zijn;*
- *d) flexwoningen gerealiseerd kunnen worden voor een periode van 10 tot 15 jaar, in afwachting van plannen voor permanente bebouwing;*
- *e) voorzieningen die aangelegd moeten worden voor flexwoningen in tweede instantie gebruikt zouden kunnen worden voor de latere bebouwing;*

verzoekt het college om te onderzoeken of op de locatie Koninklijke Marinelaan (Fixet-terrein) in afwachting van permanente bebouwing flexwoningen kunnen worden gerealiseerd en daarbij te kijken of de kosten voor de aanleg van voorzieningen verrekend zouden kunnen worden bij de permanente bebouwing,

en gaat over tot de orde van de dag."

Met het voorstel inzake het Geestwoningpad ben ik net als de VVD en andere partijen niet heel gelukkig. Ik zie ook heel duidelijk dat het een heel forse impact van tien meter hoog heeft op de leefomgeving. Nogmaals, ik steun daarom het amendement van de heer Maassen daarover.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. In de eerste commissievergadering over flexwoningen heeft onze fractiegenoot de heer Van der Hoop ons standpunt verwoord. Mijn partij is niet tegen flex, maar is vooral voor permanente betaalbare woningen die snel gerealiseerd worden. Dat lukt in ons dorp om allerlei redenen niet zo snel als gehoopt; bijna alle andere fracties hebben daaraan gerefereerd. Daar spreken we het college op aan. Voorts ligt er ook nog geen enkel concreet nieuw plan. Dus college, zet ook daarop in.

Uit de beantwoording van de vragen van de PvdA met nummer 687, waarvoor dank, blijkt niet dat flex sneller is, zoals de heer Posthuma zelf al zei. Tien jaar tijdsverschil verwachten we aan de hand van de beantwoording eigenlijk niet. Dat is dus een extra argument om amendement 293 van de SP mede in te dienen. Bovendien gaat het om een locatie waar voor een deel in ieder geval al een kantoorbestemming op zit. Een bestaand kantoor ombouwen of een kantoor dat er nog niet bestaat alvast ombouwen naar permanente woningen is helemaal niet zo'n gek idee.

We vinden het buitengewoon jammer dat er tijd en energie zijn gestoken in een raadsvoorstel waarvan de wethouder in de commissie opmerkte dat hij het toch niet zou halen. We horen graag een verklaring van het college waarom zo wordt omgegaan met ambtelijke inzet en onze tijd. Het is toch gek om een raad op voorhand op te zadelen met het schrijven van amendementen en moties om te redden wat er te redden valt? Een groot deel van alle weerstand heeft te maken met de belabberde communicatie naar inwoners. Dat rekenen we het college echt aan. Op die manier staan we als raadsleden op een 1-0 achterstand ten aanzien van inwoners. Die boodschap lijkt maar niet te landen. Dat is buitengewoon jammer en schadelijk, want nu lijkt het alsof protesteren bij de raad op voorhand loont. Dat is wat mijn partij betreft niet zo. Wij wegen het algemeen belang af tegen het licht van ons verkiezingsprogramma.

Dan over de inhoud. Flex kan een oplossing zijn om de tijd tussen de realisatie van permanente woningbouw, bijvoorbeeld op de Fixet-locatie, te overbruggen. Flex op een andere locatie dan op zo'n overbruggingslocatie neerzetten betekent veelal dat dit op een groene locatie gebeurt. D66 heeft net als andere partijen tegen zijn kiezers gezegd niet te willen bouwen in het groen. We zien geen aanleiding om daar nu van af te wijken. Op het moment dat wij een noodzaak zien om daar wél van af te wijken, willen we álle groene locaties in Voorschoten daarbij betrekken, omdat er geschiktere groene locaties denkbaar zijn dan het Geestwoningpad, namelijk ook in Adegeest. Oude inwoners herinneren zich vast nog dat er oorspronkelijk een kerk was gepland op het grote veld op de Frans Lisztlaan en dat er tijdelijke scholen stonden op de Brahmslaan en de Bartóklaan.

D66 beseft dat het lijkt alsof we meedoen aan precedentwerking door protesterende inwoners hun zin te geven. Nogmaals, dat doen we dus niet, want voor ons weegt "groen blijft groen" nu zwaarder. Dat vinden alle indienende partijen ook; wij zijn blij om dat te horen. De uitkomst van nieuw onderzoek naar flexlocaties gaat als gevolg van amendement 293 en het gedoe rondom de knip in Adegeest vrijwel zeker protest opleveren en al helemaal als het college op dezelfde wijze de participatie eigenlijk niet vooraf organiseert. De vraag hoe zinvol onderzoek is, horen we dus graag beantwoord door het college. We horen ook graag een reactie op amendement 294. Nogmaals, wij zijn niet tegen flex, want de woningnood is enorm. Wij zijn voor het inzetten van ambtelijke capaciteit op structurele oplossingen. De bezwaren van de inwoners van de Dobbewijk tegen bouwen op het spoorlijntje begrijpen we, maar persoonlijk heb ik ook weleens last van langparkeerdersdruk, want ik woon daar in de buurt. Dat is voor D66 geen reden om mensen een dak boven het hoofd te ontzeggen. Met elkaar gaan we op zoek naar een oplossing. We hebben elkaar heel hard nodig voor het inlossen van de bouwbelofte aan al die woningzoekenden die niet hoorbaar zijn in protesten. We moeten woningen realiseren, en zo snel mogelijk.

We zijn er nog niet van overtuigd dat de centrumontwikkeling aan de oostzijde snel lukt. Wat ons betreft blijft de Fixet een prima locatie voor flex. Om die reden staat onze naam onder motie 324.

De **voorzitter**: Ik constateer dat D66 vanavond onbeperkte spreektijd heeft, want er staat nog steeds 18 minuten. Nu is het gedaald naar 16 minuten. We gaan een schatting maken.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, wat kost dat, onbeperkte spreektijd? Ik ben geïnteresseerd.

De **voorzitter**: D66 heeft ongeveer twee jaar gezellig heel dicht bij mij gezeten. Het is wat het is, meneer Maassen. We gaan het regelen en het komt allemaal goed.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. Allereerst natuurlijk welkom aan alle bewoners van het Geestwoningpad op de tribune. Fijn dat u weer in groten getale hier gekomen bent. Ik wil mijn eerste woorden graag tot u richten en tegelijkertijd ook tot de raadsleden.

De **voorzitter**: Ook de spreektijd van het college loopt niet. Kunt u uw pasje opnieuw aanbieden?

Wethouder **Van der Elst**: Hij loopt niet, maar als ik wel te horen ben, ben ik er tevreden mee.

De **voorzitter**: Dat is goed, maar dan gaan we de spreektijd timen. Dat komt goed.

Wethouder **Van der Elst**: Via u zeg ik tegen de aanwezigen op de tribune en natuurlijk de raadsleden dat ik in de commissie heb toegezegd om met de bewoners van het Geestwoningpad in gesprek te gaan over de inhoud van het voorstel, de gelopen procedures enzovoorts. Dat heb ik

gedaan. Ik heb een mail gestuurd en ik heb een mail teruggekregen; mevrouw is op de tribune aanwezig. Wat mij en mijn buren betreft, is het antwoord feitelijk: omdat de fracties hebben aangegeven dat er niet voor bebouwing van het Geestwoningpad gestemd zal worden en omdat de wethouder dit standpunt zal respecteren - zo is dat - is er geen aanleiding om nog nader met elkaar in gesprek te gaan. Ik hoop dat u het met mij eens bent dat daarmee die toezegging afgedaan is.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik kreeg van de inwoners inderdaad die reactie, maar zij zeiden ook dat zij daarna wel contact hebben opgenomen omdat ze toch graag een gesprek willen organiseren om terug te kijken op de afgelopen maanden en de effecten op de buurt. De wethouder heeft aangegeven om daarvan af te zien. Dat verbaast ons.

Wethouder **Van der Elst**: In deze mail staat wat anders.

Mevrouw **Schroot** (D66): Dit wordt een wedstrijdje welles-nietes. Daar lossen we het probleem niet mee op. Ik zou de wethouder dus willen verzoeken om nogmaals contact op te nemen met de inwoners om glad te strijken wat nodig is, zodat we als bestuur en als inwoners gewoon een normaal gesprek met elkaar kunnen aangaan.

Wethouder **Van der Elst**: Wat mij betreft heb ik uitsluitend normale gesprekken met wie dan ook. Als iemand van onze inwoners graag met mij of een van mijn mede-collegeleden in gesprek wil, doen we dat uiteraard. We zullen dus opnieuw een mail sturen. Dat is geen enkel probleem.

De heer Maassen heeft al een hele tijd geleden gezegd: pas nou op met die flexwoningen en denk wat eerder aan permanente woningen, want die zouden misschien ook kunnen. Ik moet zeggen dat hij beide schouders onder dat gedachtegoed heeft gezet om dat te vertalen naar een amendement. Of was dat één schouder? Dat weet ik niet zeker, maar er zit veel in waar het college op basis van voortschrijdend inzicht ook wel wat in ziet. Wat is er gebeurd? De prille initiatieven om met flexwoningen aan de slag te gaan, dateren van voor de zomer van 2023. De aanleiding was dat we verschrikkelijk graag een versnelling willen realiseren in goedkope woningen, sociale woningbouw, daar waar dat kan binnen de bebouwde kom en dan kwalitatief goed en het liefst ook snel. Flexwoningen zijn een middel om het doel te bereiken. Hoewel het doel met wat omzwervingen in amendement 293 terecht is gekomen als permanente woningen, is het doel nog steeds hetzelfde, wel via een omweg. Zie het als nevenwinst, maar het is uiteindelijk wel de essentie waar het om gaat. Ondertussen is er in de loop der kwartalen wel iets gebeurd. Om te beginnen ontstaan er leveringsproblemen in de productie van de goede, hoogkwalitatieve flexwoningen die wij op het oog hadden. De levertijd wordt dus steeds langer. Dat is wat tijd betreft dus in het nadeel van flexwoningen. Tegelijkertijd gaat de zogenoemde bouwstroom - modulair in fabrieken units of componenten bouwen die je vervolgens snel in elkaar kunt zetten, maar dan gericht op permanente bouw - steeds sneller. Daar wordt hard aan getrokken. Daar zijn ook subsidies voor en dat gaat ook via versnellingstafels de markt in. Kortom, die twee bewegingen verkleinen vanaf twee kanten als een schaar het relatieve voordeel van flexwoningen in tijd. Daar komt bij dat er een kabinetswisseling gaande is. Minister De Jonge heeft toegezegd aan de slag te gaan met zogenoemde flex cities, door de overheid te creëren plaatsen waar flexwoningen, nadat ze er vijftien jaar gestaan hebben - de exploitatie is dan nog niet gedekt - een tweede leven kunnen leiden van nog eens vijftien jaar, zodat die exploitatie betaalbaar is. Die flex cities zijn er niet en minister De Jonge is, zoals het ernaar uitziet, bijna weg. De corporaties beginnen zich zorgen te maken: hoe dan, die tweede periode van vijftien jaar? Wij kunnen als gemeente in de anterieure overeenkomst met de corporaties die plekken niet garanderen. Dat helpt flexwoningen dus ook niet. Dat is de afgelopen twee kwartalen ontstaan.

We zijn intern druk bezig met het maken van een Kadernota. Die is nog niet klaar; het concept is ook nog niet klaar. Maar daaruit blijkt nu wel dat in het slechtste geval € 921.000 ten laste van de algemene reserve van de gemeente komt om in het slechtste geval slechts 60 flexwoningen te betalen. Dat zit de wethouder van Financiën als een dikke graat behoorlijk scheef in de keel, want dat is wel heel erg duur. Als we straks met elkaar kijken naar de Kadernota, kunt u met me meekijken. Dat is dus nog een ontwikkeling die negatief is ten aanzien van flexwoningen.

Samengevat: wij zouden feitelijk alle dicta van amendement 293 willen omarmen. Als dat betekent dat beslispunt 3 blijft staan - dat gebeurt feitelijk met het dictum - wil ik daarbij wel zeggen dat we niet uitgummen dat we iets doen. Het staat dan wél op een laag pitje. We gaan er geen ingehuurde

projectmanagers meer op zetten. Er zijn wat dingen die nog lopen en die misschien iets kunnen opleveren, maar ook gelet op de kosten komt het verrekte slecht uit, zoals is gebleken in de Kadernota in wording. Vanwege de kosten is het dus een laag vuurtje en niet meer dan dat, maar we willen het niet compleet afsluiten.

Dan kom ik bij de fractie van de VVD. De groslijst opnieuw bekijken: een wetenschapper weet dat je, als je meerdere keren hetzelfde onderzoek doet, dezelfde uitkomst moet krijgen, maar de voorwaarde is wel dat de testomgeving exact dezelfde moet zijn. Dat is niet zo, want de omgeving is veranderd. Waar het bericht eerst was dat voor maximaal vijf jaar iets bij de parochie, het veldje achter de Laurentiuskerk, mocht kunnen gebeuren, wordt daar nu anders tegen aangekeken. Dat maakt dat dat bij nader inzien misschien toch een mogelijkheid zou zijn. Realiseert u zich wel dat het hier gaat om een organisatie met in forse mate charitatieve intenties en bedoelingen. Het is daar geen profit center. Dat is de reden waarom het misschien toch mogelijk zou zijn. Het is dus: in het kader van een laag pitje misschien toch nog eens nader kijken. Er wordt geen grote ruk gegeven aan criteria, maar met dezelfde criteria blijkt er in een andere omgeving, die is veranderd, misschien toch nog iets mogelijk te zijn. Zo moet u het lezen in onze wens om beslispunt 3 in het huidige raadsvoorstel toch intact te laten.

Zoals gezegd: amendement 293 is wellicht een omweg om via permanente woningen te realiseren wat we nu voornemens zijn, maar het doel is nog steeds hetzelfde. Een vraag die bij meerdere fracties leeft, is wat het snelst is: zijn dat flexwoningen of is dat permanente bouw, en waarom gaan we dat niet onderzoeken? Dan weten we dat immers concreter. Je komt daar nooit achter. De Engelsen hebben daar een mooi gezegde voor: the proof of the pudding is the eating. Als je wil weken wat het waard is, moet je het opeten en doorslikken. Dan is het weg ook. Als we een van de twee wegen inslaan, weten we dus hoelang flexwoningen duren, maar we komen er nooit achter of dat sneller of langzamer is dan permanent. Dat is de fix waar je in zit. Ik heb de aanleidingen genoemd om toch te kiezen voor permanent. We denken dat het voordeel in tijd van flex nog maar heel matig is.

Mevrouw Ilić, ik heb al gesproken over de shortlist en het lauwe pitje waarmee we er toch enige aandacht aan zouden willen geven. Maar geen SMART doelen, geen tijdslimieten en geen aantallen. Er moet nog blijken of daar ooit nog iets uitkomt. Het blijkt toch verrekte duur te zijn.

Meneer Van den Ende van Voorschoten Lokaal, dank voor uw instemmende woorden. In reactie op uw vraag wat wij van het amendement vinden heb ik het nodige gezegd. Ik hoop dat dat ook voor u afdoende is.

De fractie van het CDA, mevrouw Van der Wende. Inwonersparticipatie richting de Dobbewijk: zeker. Een essentieel punt is dat wij als college van mening zijn dat je, als je met dit soort initiatieven komt, dat moeilijk eerst met potentiële omwonenden kan bespreken zodat de raadsleden vervolgens uit de krant vernemen dat er kennelijk een initiatief is. We kiezen ervoor om dat in eerste instantie via u te doen en om vervolgens zo snel mogelijk, zodra we iets meer weten, uiteraard met een fatsoenlijk en professioneel participatietraject naar de betreffende omwonenden te gaan.

Mevrouw **Schroot** (D66): Wat is nou toch de moeite om even een briefje bij iedereen in de bus te doen? Waarom is het zo ingewikkeld om dan uit te leggen dat er plannen aan zitten te komen?

Wethouder **Van der Elst**: Het is niet ingewikkeld, maar het is de volgordelijkheid. Je zou het ook minachting van de gemeenteraad kunnen noemen. Ik zit hier wat anders in; daar hebben we het al eens over gehad. Het is niet zo dat we het niet willen doen, maar we weten nog niks anders dan dat er een initiatief komt. Als je dan overal briefjes in de bus zou gooien, doe je dat liever ook bij de raadsleden, want dan weet u het tenminste. Maar daar hebben we andere kanalen voor via de griffie. Zodoende.

De fractie van de PvdA, de heer Posthuma. De door u genoemde tijdswinst lijkt dus wat tegen te vallen. De kosten vallen heel erg tegen, maar dan de andere kant op. De bouwstroom heb ik genoemd: dat modulaire bouwen gaat steeds sneller. Uw amendement 294: ik heb zojuist betoogd dat we op een laag pitje toch willen blijven kijken. Wat motie 324 betreft: zoals al eerder aangegeven, is het echt niet een droom of een wonder. Wat betreft de ruimte waar het Fixet-bedrijf vroeger stond: wij denken echt dat wij veel minder dan vijftien jaar nodig hebben om te

realiseren wat we met de Ontwikkelvisie Centrum voornemens zijn te doen. Dat zou elkaar echt goed in de weg zitten. De door u genoemde periode van tien jaar is sowieso niet reëel voor flexwoningen. Het moet ten minste vijftien jaar zijn.

De heer **Maassen** (SP): De wethouder heeft nu een aantal keren aangegeven dat het centrumplan en het bebouwen van het Fixet-terrein echt sneller gaat dan binnen vijftien jaar. Wanneer kunnen we daar concrete informatie over verwachten in de raad?

Wethouder **Van der Elst**: Voor het gemak zou ik echt willen verwijzen naar wat collega-wethouder De Bruijn u zal voorstellen in het kader van de Ontwikkelvisie Centrum, want anders halen we de portefeuilles wel erg door elkaar. Maar ik weet met zekerheid dat de planning eerder is dan vijftien jaar. Ook tien jaar is bijzonder ver weg.

De heer **Maassen** (SP): Nee, wanneer kunnen we de informatie verwachten? Wanneer krijgen we hier stukken over?

Wethouder **Van der Elst**: Een eerste stap is in de raadsvergadering van 4 juli. Dan wordt er meer verteld over de Ontwikkelvisie Centrum. En er is echt een voornemen om in Q4 van dit jaar met een tender aan de slag te gaan: wie wil er wat gaan doen? Zo concreet is het dus echt. Als je dan tegelijkertijd aan de slag gaat met bouwplannen op die plek, gaat dat dus niet werken.

De heer **Posthuma** (PvdA): We hebben gisteren informatie gekregen over de centrumvisie. Daarin werden een aantal mogelijke ontwikkelingen genoemd, maar dit stond daar juist helemaal niet bij. Ik ben heel benieuwd hoe de wethouder daarop reageert. En ten tweede: stel dat we daar een ontwikkeling kunnen laten plaatsvinden - de wethouder sprak over hogere kosten - zou het dan niet mogelijk zijn om een deel van de kosten die nu worden geïnvesteerd in die flexwoningen en de aanleg van de infrastructuur, mee te nemen in de planvorming als daar permanentere woningen zouden komen, zoals we in onze motie voorstellen? Graag een reactie.

Wethouder **Van der Elst**: Wat het kostenaspect betreft: zeker, dat is een mogelijkheid. Dat was ook de aanleiding voor het voorstel van de commissie driekwart jaar geleden om naar die locatie te kijken. Maar qua tijd lost het één het ander niet op. We willen het dus echt met kracht ontraden.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ben heel blij dat u mijn tweede vraag beantwoordt, maar het gaat nog even om de eerste vraag. We hebben gisteren een informatiebijeenkomst gehad over de centrumvisie. Daarbij is dit op geen enkele manier besproken. Het was ook niet opgenomen in de verschillende plaatjes. Om de vraag van de heer Maassen aan te vullen: wanneer gaat het dan gebeuren en wanneer kunnen we daar informatie over ontvangen? Want die heb ik nog niet gezien.

Wethouder **Van der Elst**: Het gaat om de verwoording. Hoewel het echt portefeuillehouder De Bruijn is die hierover gaat, durf ik wel voor mijn rekening te nemen dat waar gesproken wordt over MOC en die buurt, feitelijk ook Fixet wordt bedoeld, dat tegen MOC aan ligt. U moet dat zo lezen.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie van de heer Posthuma op dit punt.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dan heb ik echt een heel andere presentatie gekregen dan de wethouder. Ik hoor het hem zeggen, maar het overtuigt mij in ieder geval niet.

Wethouder **Van der Elst**: Ik hoop dat de heer Posthuma mij toch toestaat om tot slot naar de fractie van D66 te gaan. U stelt: wat jammer nou dat er tijd en energie zijn gestopt in iets wat niet doorgaat. Ja, maar het was wel een raadsmeerderheid die hiermee akkoord gegaan is. We hebben dus braaf gedaan wat de raad wilde dat we deden. Het zou raar zijn als we dat zouden negeren. Het is dus maar net van welke kant je naar de medaille kijkt. En hoe je het keert of wendt, uiteindelijk zijn we nu met een plan gekomen waar in eerste instantie niet aan gedacht is toen we spraken over potentiële bouwlocaties voor permanente bouw. Kijk eens wat er nu op basis van voortschrijdend inzicht toch uit komt.

Wie krijgen hun zin: protesterende inwoners, de raad of allemaal een beetje? We leven in een vrije democratie. Het is heel goed dat inwoners mondig zijn. Dat is goed voor samenwerking tussen raad en inwoners, natuurlijk ook tussen college en inwoners en tussen raad en college. Ik ben

ervan overtuigd dat wij samen rekening houden met alle belangen van wie dan ook. En uiteindelijk zal je in een stemronde moeten afwegen wat er gebeurt. We doen dat zo zorgvuldig mogelijk.

De **voorzitter**: Zijn alle vragen uit de eerste termijn beantwoord? Dat is het geval. Er is behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik wil de wethouder bedanken voor het omarmen van een amendement. Daar wil ik heel even bij stilstaan, want dat gebeurt niet zo heel vaak. In de afgelopen tien jaar dat ik in deze raad heb gezeten, is het ook niet heel vaak gebeurd dat je als eenmansfractie tegen een collegevoorstel ingaat en dat je daar gewoon zulke complimenten en waardering van het college voor krijgt en dat het college het ook nog eens met je eens is. Dat zeg ik niet om mijn gelijk te halen, maar het is een manier van omgaan met politiek en met tegenstellingen. Ik heb colleges meegemaakt die elk voorstel uit de oppositie afschoten omdat het uit de oppositie kwam en omdat ze per se hun eigen gelijk wilden halen. Dat doet dit college niet. Daar geef ik mijn oprechte complimenten voor.

Ten tweede ben ik blij dat de argumenten die de bewoners, de raadsleden en de commissieleden naar voren hebben gebracht, het college hebben overtuigd en dat het college nu met dit voorstel naar voren komt. De wethouder heeft gelijk: uiteindelijk heeft deze hele exercitie toch opgeleverd dat nu een woningbouwlocatie onderzocht gaat worden die eerst niet op de radar stond en dat nu in ieder geval een onderzoek gestart kan worden naar een locatie voor misschien wel 120 sociale huurwoningen. Dat heeft Voorschoten heel hard nodig. Dat zegt de SP al jaren en dat blijven we zeggen: we hebben een tekort aan betaalbare sociale huurwoningen in Voorschoten. Laten we die nou gaan bouwen. Als dit een locatie is waar dat snel kan en die we eerst niet hadden en nu wel, is dat in ieder geval een positieve opbrengst van het hele onderzoek naar flexwoningen.

Ik deel overigens de wat negatievere insteek over flexwoningen die de wethouder nu ventileert. Dat sluit redelijk aan bij mijn eigen visie en de visie van de SP waarom "flexwoningen" misschien wel leuk klinkt maar uiteindelijk toch niet zo'n goede oplossing is.

Ik wil nog even naar beslispunt 3. Wethouder Van der Elst zegt terecht dat beslispunt 3 niet gewijzigd wordt met het amendement dat ik heb ingediend. Dat klopt. Dat is niet omdat de indieners nou zo hechten aan beslispunt 3, maar vooral omdat we de wethouder nog de kans wilden geven - als hij daar zelf aan zou hechten - om daar nog iets te gaan doen. Dat blijkt ook heel erg mee te vallen, hoor ik uit de beantwoording. Maar mocht een frisse blik opleveren dat er toch nog een locatie is - achter de Laurentiuskerk, heb ik begrepen - waar eventueel nog iets mee kan en waarmee iets opgelost kan worden zonder dat dit de problemen oproept die bijvoorbeeld de locatie Geestwoningpad opriep, dan zijn we daar niet tegen. Het belangrijkste punt is eigenlijk dat flexwoningen een middel zijn om een probleem, het tekort aan betaalbare woningen, op te lossen. Dat probleem moet worden opgelost. Dat moet je doen met het middel dat de oplossing op de beste manier regelt. Op sommige plekken en op sommige momenten kunnen dat flexwoningen zijn, maar als die flexwoningen helemaal niet zo snel en zo goedkoop blijken te zijn en als je ineens permanent kan bouwen waardoor je langdurig het probleem kan oplossen, laten we dat dan vooral doen.

Ten slotte de locatie van het Fixet-terrein. De SP heeft altijd gezegd dat wij het een goed idee vonden om daar flexwoningen te zetten voordat je permanent gaat bouwen. Het is een versteende locatie. Je moet er toch voorzieningen gaan aanleggen. Al die argumenten die de heer Posthuma zojuist naar voren heeft gebracht, herkennen wij heel goed. Tegelijkertijd moet je flexwoningen natuurlijk niet voor maar een of twee jaar neerzetten en dan weer weghalen omdat je gaat bouwen, want dan zijn die flexwoningen wel erg duur per jaar. Ik denk dus dat het een goed idee is, maar dat komt ook doordat we niet precies weten wat de bedoeling van het college is en wat het college daar wil gaan doen. Ik zou de indieners dus willen vragen of het mogelijk is om de motie aan te houden totdat we meer weten over de centrumplannen. Ik heb begrepen dat we daar al in juli wat meer informatie over krijgen; dat is ook de reden waarom ik daarover doorvroeg. Het lijkt mij verstandiger om hierover een besluit te nemen wanneer me meer informatie hebben. Dat zou ik de indieners mee willen geven.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Wij worstelen nog met amendement 293. Ik vraag bij dezen dus alvast een schorsing aan na het einde van deze termijn.

Ik hoorde de wethouder een aantal bezwaren uiten tegen flexwoningen, vooral van praktische aard. Die begrijp ik. Heeft de wethouder er ook zicht op welke beperkingen er eventueel zijn bij de realisatie van permanente woningen? Zijn er al coöperaties in zicht die wellicht geïnteresseerd zijn in deze plek binnen deze omstandigheden? Hoe zit het met grondstoffen en bouwmaterialen, die bij flexwoningen blijkbaar wel een probleem zijn? Ik zou daar net zo goed een visie op willen hebben.

Ik hoorde mevrouw Schroot een aantal opmerkingen maken over de communicatie. Ik kan me aansluiten bij de opmerking van de heer Van der Elst. Om het heel zwart-wit te zeggen: ga je dan aan het begin van een proces eerst de bewoners informeren en de raad negeren of andersom? Maar ook wij hebben van verschillende bewoners gehoord dat die communicatie ook toen het proces al gaande was, niet goed of gewoon niet verliep. Dat is hoe velen in die omgeving dit ervaren hebben. Ik wil het college wel meegeven om bij het proces dat we nu gaan starten, niet in het achterhoofd maar in het voorhoofd te houden dat dit echt beter en anders moet. Als in de omgeving van het Geestwoningpad nog grieven of ongemakkelijkheden leven, neem dan ook even de tijd om die gewoon de wereld uit te helpen, want ik denk dat de grote winst van vanavond, ongeacht wat de stemverhoudingen worden, vooral voor de bewoners rondom het Geestwoningpad is.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. Fijn dat wethouder Van der Elst zo snel geschakeld heeft toen duidelijk werd wat de opinie van de hele raad was. Feit is wel dat we hier nu staan met dank aan die zoektocht, hoe chaotisch ook, en dat snelle schakelen, want samen kom je dus toch echt ergens. Dank aan de SP, die dit dossier samen met GroenLinks zo getrokken heeft en het initiatief voor dit amendement nam. Het is ook mooi om te horen dat de wethouder direct de haalbaarheid in de markt verder onderzocht heeft. De fabriekswoningen die hij beschrijft, zien wij wel voor ons. Ze zijn bovendien milieuvriendelijker. Richting de VVD: we willen allemaal meer betaalbare woningen, zoals ook in het coalitieakkoord staat. Dit betekent dat je soms je nek uit moet steken. Wij durven dat wel. Natuurlijk moet je scherp zijn, maar we hebben de VVD-fractie er toch ook voor om de financiën in de gaten te houden?

De **voorzitter**: Die interruptie zag u natuurlijk aankomen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Ik was vorige week niet bij de training voor de raad, maar volgens mij heeft die nu al zijn vruchten afgeworpen. De samenwerking tussen GroenLinks en de VVD is altijd goed geweest. Dat weet mevrouw Ilić.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Tot slot: die flexwoningen schrijven we niet definitief af. Ze kunnen een aantrekkelijke tijdelijke oplossing zijn voor specifieke situaties. De motie vraagt slechts om dit serieus in gedachten te houden voor het Fixet-terrein, maar als het niet zinnig is, moeten we het natuurlijk niet doen.

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik dank de wethouder voor het beantwoorden van de vragen. Amendement 293 is een fantastisch amendement. Amendement 294 steunen wij niet; sorry. Motie 324 steunen we ook niet. Laten we er een heel mooi project van maken aan het Oude Stationslaantje, zodat het daar een mooie toekomst wordt voor onze kinderen, die daar dan kunnen wonen.

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Voorzitter. De beantwoording door de wethouder was fijn. Wat de wethouder heeft gezegd over amendement 294, was voor mij nog een beetje onduidelijk: "op een laag pitje". Ik begrijp dat de wethouder in het kader van dit amendement heeft aangegeven dat hij op de Fixet-locatie liever definitieve woningen heeft. Dat begrijp ik, maar opties die zich voordoen en die concreet zijn, zoals wellicht een terrein achter de Laurentiuskerk of andere locaties, waar het niet om gemeentegrond gaat, zijn natuurlijk wel locaties die wat ons betreft ook in beeld moeten worden genomen. Daar moet serieus naar gekeken worden door de wethouder. Als hij daar nog iets meer duiding aan kan geven, kan ik het amendement iets beter snappen. Wellicht kan de wethouder ook gewoon toezeggen serieus naar dit soort locaties te kijken.

We hebben het gehad over motie 324: op het Fixet-terrein wat ons betreft definitieve woningen en zo snel mogelijk als dat kan.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de wethouder voor de beantwoording van alle vragen. Ook wij willen aan het eind van de tweede termijn even schorsen om overleg te kunnen voeren over de verschillende zaken die spelen.

Ik begrijp het argument van de wethouder dat je eerst de raad informeert en dan de bewoners, maar het punt dat mevrouw Schroot maakte, is natuurlijk dat daar niet zo veel tijd tussen hoeft te zitten, maar dat is wel wat er gebeurd is. Weer refererend aan de heer Maassen: rond flexwoningen is er een iets minder zorgvuldig planproces, terwijl je normaal gesproken altijd juist een fasering hebt om mensen te informeren. Het zou juist bij flexwoningen, als je daarvoor kiest, goed zijn om in een vrij vroeg stadium ook de omgeving op een goede wijze mee te nemen. Daar wil ik dus echt toe oproepen: als je dit gaat doen - dat is niet de ideale situatie - informeer dan heel actief.

Ik vind echt dat we het Fixet-terrein serieus in gedachten moeten houden; mevrouw Ilić refereerde er al aan. Ik heb ook een aantal ondernemers gesproken die enthousiast zijn dat er daar wat gebeurt in het dorp. Kijkend naar de plannenmakerij over het centrum hebben we niet een enorm goed trackrecord, om het zo maar te zeggen. De afgelopen jaren is er meer niet dan wel gebeurd. Als de noodzaak zo ongelofelijk groot is, vind ik dat we die woningen echt voorrang moeten geven. De ruimte is er en de wens is er. Maak daar alsjeblieft gebruik van. Er zijn heel veel plekken in het centrum die we ook moeten gaan aanpakken. Daar komt een behoorlijke bak geld achter weg. Ik denk dat we dat heel goed kunnen prioriteren en ook in de tijd uit kunnen faseren. Wat mij betreft ligt dat Fixet-terrein dus nog heel goed boven water.

De wethouder zegt heel duidelijk dat het snelle en goedkope wat voor flexwoningen gold, niet meer opgaat. Daar zegt hij bij dat dit eigenlijk in de laatste twee kwartalen duidelijk is geworden. We hebben met z'n allen in de commissie WRG gezeten. Die voorstellen worden dan ingediend. Als ik het goed begrijp, was in de eerste twee kwartalen al duidelijk dat "sneller en goedkoper" niet meer opgaat. Waarom zijn die voorstellen dan ingediend en waarom heeft hij die niet ingetrokken? Dat had namelijk een heel goede mogelijkheid kunnen zijn en dat had ons ook veel discussie en veel zorgen bij bewoners kunnen besparen. Daar krijg ik graag een reactie op.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Veel punten zijn al gemaakt die de spijker echt op de kop slaan. Die hoef ik niet te herhalen. We zijn blij dat de wethouder heeft toegezegd om weer met de bewoners in gesprek te gaan en dat de andere fracties het belang daarvan inzien. We moeten die verbinding met inwoners echt op een goede manier in stand houden. Af en toe zal het weleens rommelen, maar dan moet het weer gecorrigeerd worden, zodat we weer goed met elkaar door een deur kunnen.

Ook ik wil straks graag even schorsen om te overleggen over de Fixet-locatie. Ik zou zeggen: ga ongelofelijk hard aan de slag en maak deze coalitieperiode die plannen echt waar.

De **voorzitter**: Ik stel voor om de wethouder eerst te laten reageren en daarna te schorsen. De tijd wordt overigens geklokt door de griffie en loopt dus wel degelijk door, ook voor het college.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. In de richting van de fractie van de SP, meneer Maassen: het was echt een wonderlijke ervaring, want ik geloof echt dat de reactie van het college u aan het schrikken gemaakt heeft. Dat vond ik eigenlijk wel grappig. Ik hoop dat die adrenalinestoot smaakt naar meer. Laten we het dus gewoon nog een keer proberen, zonder het natuurlijk al te bont te maken, want we zitten voor andere fracties in deze mooie stoel; dat begrijpt u ook wel weer.

Als we beslispunt 3 er met elkaar uit zouden fietsen … Dat "lage pitje" betekent nou net niet dat we het signaal willen afgeven dat we het helemaal niet meer doen. Laat het dus toch maar staan, omdat we het er al zo lang over gehad hebben. Dat is zo'n beetje de context.

Dan de fractie van de VVD, meneer Lavrijsen. Ja, we hebben specifiek met één corporatie gesproken. Ik ga geen namen of rugnummers geven. Ik heb het gecheckt met het lijstje "wat is voor en wat is tegen flexwoningen versus permanente bouw en zijn onze aannames of veronderstellingen juist? Het antwoord is bevestigend. De wil om daarmee met ons aan de slag te gaan, is er.

Over de communicatie en participatie met bewoners zeg ik tegen alle fracties dat we u van tevoren op papier hebben laten weten hoe we dit zouden doen: eerst een raadsbesluit en dan voor de allerlaatste stukjes participatie van omwonenden. Dan moet je denken aan: waar komt de ingang precies en waar komt de wipwap voor de kinderen te staan? Dat is het dan ook; het is heel beperkt. We hebben dit van tevoren aangegeven. U hebt toen niet aangegeven dat het anders zou moeten.

Het CDA, mevrouw Van der Wende. Laat beslispunt 3 alsjeblieft toch staan, maar gematigd. Oktober is genoemd. Er is niet eens een raadsvergadering in oktober. We zouden een informatiebrief kunnen sturen, maar dat is ons veel te SMART. Amendement 294 dus liever niet. Op het Fixet-terrein ben ik voldoende ingegaan; ik heb gisteren geleerd dat je dat met een "e" moet schrijven.

De fractie van de PvdA raakt een gevoelige snaar: ja, we hebben - maar dan moeten we jaren terugkijken - wellicht een niet al te best trackrecord in tempo maken en in het voorkomen van onderzoek op onderzoek stapelen en maar geen besluit nemen. Dat moge zo zijn, maar dat is een extra reden voor dit college om het eens echt over een andere boeg te gooien. Ik spreek hier namens het hele college, dus de burgemeester en de wethouders. We doen het echt met elkaar. Het moet sneller. Dus onnodige onderzoeken uitgummen. Als je van A naar B wilt, realiseer je dan dat de kortste lijn in principe een rechte streep is en niet anders. Dat lukt niet altijd, maar daar moet je wel je best voor doen. Dat is wat we feitelijk willen.

De laatste twee kwartalen is er een boel duidelijk geworden over de "ja, maren", maar de klap op de vuurpijl, om het zo maar te noemen, was het inzicht dat we via de Kadernota beginnen te krijgen over de langetermijnfinanciën. Dat is toch wel heel erg zuur: € 921.000. Daarom zeiden we: dan gaan we in deze bijzondere situatie toch maar mee met de plannen van de heer Maassen. Dat punt heeft hij vanavond echt ten volle verdiend.

De **voorzitter**: We gaan nu even schorsen. Is vijf minuten genoeg of wilt u liever tien minuten? Ik schors voor tien minuten.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ik kijk naar de twee partijen die om de schorsing hadden gevraagd. Is er iets aan de raad te melden over de amendementen en de motie qua intrekking, aanpassingen et cetera?

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben even overlegd met D66 en GroenLinks. We houden motie 324 even aan.

De **voorzitter**: Dat betekent formeel dat de motie wordt ingetrokken. Indien u dat wilt, kunt u de motie op een later moment uiteraard weer indienen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Omdat de centrumvisie in de volgende raadsperiode wordt besproken, willen we die gelijk meenemen in de beraadslaging.

De **voorzitter**: Dat betekent dat motie 324 geen onderdeel meer uitmaakt van de beraadslaging. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemming. We durven het niet aan met het ICT-systeem. Het is wat het is. We gaan dus handmatig stemmen. Vanmiddag is alles getest, maar zoals u ziet wiebelt het wat. Geeft u ons alstublieft even de tijd om de stemmen te tellen. De snelle rekenaars mogen uiteraard met ons meerekenen.

In stemming komt amendement 293 van GroenLinks, Voorschoten Lokaal, D66 en het CDA.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Wij zijn procedureel niet gelukkig met de manier waarop het voorstel voor flexwoningen wordt omgezet naar permanente woningen, maar we gaan het amendement wel steunen, omdat er ook een aantal goede punten in zitten, bijvoorbeeld het verwijderen van de locatie van het Geestwoningpad, waar wij voorstander van zijn. Daarnaast kunnen we hiermee ook weer voortmaken, maar we zien dit eigenlijk wel als een vooronderzoek. De uitkomsten daarvan komen nog naar de raad toe en dan zullen wij ons er stapje voor stapje

steeds op beraden of wij daar later nog in meegaan, maar wij stemmen op dit moment voor amendement 293.

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik ben blij om te constateren dat de SP de vorige keer ook mijn argumentatie heeft opgepakt. Ik kan dus niets anders doen dan instemmen met dit amendement.

Het amendement wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt amendement 294 van de PvdA.

Het amendement wordt met handopsteken verworpen met 5 tegen 15 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en de VVD ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het geamendeerde voorstel.

Het geamendeerde voorstel wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

De **voorzitter**: Het is goed om te weten dat de tijd af en toe wel loopt. Als de tijd niet loopt, klokt de griffie en wordt de tijd daarop aangepast. Als de tijd wel loopt, dan loopt die. Daarmee is dat helder. De tijd op het scherm is dus de actueelste tijd. Dank aan de griffie voor alle moeite om dit weer zo goed mogelijk te laten verlopen.

8. Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis (raadsregistratienummer Z/23/074320/393266)

De **voorzitter**: Een onderzoeksbureau heeft de evaluatie van het verkoopproces uitgevoerd. De afgelopen week is hier in de commissie uitgebreid over gesproken. Nu ligt het raadsvoorstel voor.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het rapport dat we nu met deze evaluatie hebben, is wat GroenLinks betreft een afsluiting van wat een beetje een treurige geschiedenis is. Het begon als een mooi initiatief van een huurder om een boetiekhotel in het AB-Huis te vestigen. We kwamen via allerlei politieke machinaties en vooral heel veel gedoe uiteindelijk tot een kennelijk geslaagde poging om met een openbare verkoop alsnog iets te realiseren. Het leek een beetje een soort hero's journey, maar dan voor de dorpspolitiek, die toch overwon. Enige tijd later bleek het meer een aflevering van House of Cards, waarin op het allerlaatste moment alles in het gezicht van iedereen opblies. Uiteindelijk moesten we schikken voor 3,5 ton. Veel hiervan is nu helder opgeschreven in het voorliggende rapport. Dat geeft duidelijkheid over een aantal verwarrende elementen. Het maakt ook duidelijk dat het probleem dat uiteindelijk het hele proces de das om deed, echt aan het einde lag, bij die afwikkeling van het verkoopproces en met name bij de perikelen rond de Bibob. Over wat er precies gebeurde, bleef het rapport in eerste instantie vaag. Dat was jammer, maar in de commissie Burger en Bestuur kwam daar gelukkig eindelijk een concrete toelichting op van de burgemeester en de wethouder. Het is spijtig dat dit niet gewoon in het rapport beland is, maar we zijn blij met de transparantie en met de erkenning dat er gewoon dingen fout gegaan zijn. Dat verandert misschien niks aan de afloop, maar we kunnen er wel begrip voor opbrengen en het geeft ons ook de ruimte om nu een streep te trekken onder deze hele kwestie. In de commissie was er wel brede onvrede over de formulering van het raadsvoorstel, met name van punt 2 over vertrouwen, dat er wel of niet zou zijn. We zijn toen al min of meer overeengekomen dat het aangepast moest worden. Daarvoor willen wij nu mede namens de collega's van het CDA, de VVD, D66 en Voorschoten Lokaal amendement 295 indienen. Het is van belang om aan te geven dat we de suggestie van de CDA-fractie uit de commissie meegenomen hebben om het college te verzoeken om de raad over een jaar via een informatiebrief te informeren over de aanbevelingen. Het leek ons goed om daar op zo'n manier een iets meer kwalitatieve discussie over te kunnen hebben. Het amendement luidt:

"Amendement 295.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 23 mei 2024, gezien het raadsvoorstel nr. Z/23/074320/393266,

overwegende dat:

a. *de aanbevelingen uit het rapport Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis inhoudelijk geborgd moeten worden;*
b. *de verwijzing naar een gebrek aan vertrouwen in beslispunt 2 van het huidige raadsvoorstel een observatie uit het rapport buiten de nodige context trekt;*
c. *het rapport als geheel desalniettemin van waarde lijkt te zijn voor het lopende bestuurskrachtonderzoek;*

Besluit de beslispunten van het voorgestelde besluit te vervangen door de volgende:

1. *het college te verzoeken om de raad in Q2 2025 middels een informatiebrief te informeren over de genomen, en eventueel nog te nemen, maatregelen naar aanleiding van de aanbevelingen uit de Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis;*
2. *het college te verzoeken het rapport Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis met bijlagen door te geleiden naar de onderzoekers in het lopende proces van het bestuurskrachtonderzoek."*

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik kan me volledig aansluiten bij de woorden van de heer Deuzeman. Ik dank hem hartelijk voor de voorzet voor het amendement op het raadsvoorstel.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Na de uitvoerige bespreking in de commissie en de daar benoemde leerpunten was duidelijk dat aanpassing van het raadsvoorstel nodig was. Dank voor het schrijven van het amendement. Het is fijn dat de verbeterpunten naar de raad werden gecommuniceerd. Het onderzoek van KWINK was enerzijds uitvoerig en anderzijds onvolledig. Als je niet alle kennis hebt, is het voor hen lastig om te analyseren en dus te oordelen. Daar kampen we trouwens ook als raad mee, net als trouwens alle bestuurders wereldwijd. Je moet kennis hebben, die analyseren en op basis daarvan oordelen. Na dit oordeel neem je een besluit. Soms moet je op basis van onvoldoende kennis een analyse maken en een oordeel vellen, ook wij als raad en ik als raadslid. Dan is het fijn om te vertrouwen op een medebestuurslid of degene die met de beste intentie de onvolledige kennis deelt of de onvolledige analyse maakt. Alle bij besluitvorming betrokken partijen moeten die beste intentie hebben en, nog belangrijker, van mening zijn dat de ander die ook heeft. Daarin moet je investeren door in gesprek te gaan, door door te vragen en door aan te geven waar je gebrek aan kennis zit. Mijn les uit deze hele periode is dat we allemaal energie in die verbinding moeten stoppen, maar ieder met zijn eigen verantwoordelijkheid en taak. Soms is de taak van een raadslid gewoon niet leuk. Je moet doorvragen, doorprikken en niet genoegen nemen met halve antwoorden, maar altijd gebaseerd op de goede intentie. Dat is mijn eigen leerpunt. Die goede intentie zie ik heel vaak en dan vergeet ik goed door te vragen. Dat is dus mijn les: doorvragen en kritisch blijven. Ik ben blij met de openheid in de afgelopen commissievergadering. Daar kon ik helaas niet bij zijn, maar ik heb het goed terug kunnen zien. In de leergang van de provincie Zuid-Holland hebben mijn collega Patty en ik - wij waren daar afgelopen donderdag - gesproken over generatiekloven en redenen om je eigen set van normen en waarden aan te passen. In werkgerelateerde situaties heeft een groep mensen van dezelfde generatie best wel veel dezelfde generieke aspecten. Daar kunnen ze niks aan doen. Dat hebben ze gewoon ontwikkeld door hun opvoeding en de tijdsgeest waarin zij opgroeiden. Soms heb je een update nodig van die eigen kaders en van de manier waarop je daarnaar kijkt. Een ander kan die update geven. Ik vind dit een heel mooie situatie waarin we eigenlijk allemaal een update hebben gedaan. Dank daarvoor.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. De onderzoekers van KWINK groep hebben het verkoopproces geëvalueerd en hebben de aanbeveling gedaan om verbeteringen aan te brengen in onze gemeentelijke processen, werkwijze en onderlinge omgang. Hierop heeft het college middels een memo een reactie gegeven waarbij aangegeven wordt wat men met het advies al doet of gaat doen. Dat advies is deels opgevolgd met betrekking tot de verkoopprocessen en de juiste expertise. Dit hebben we vanavond onder agendapunt 5.6, de toetreding tot Stichting RIJK als hamerstuk, vastgesteld. Daar is de fractie van het CDA zeker blij mee, want al in februari 2022 heeft de fractie, ingegeven door het verkoopproces van het AB-Huis middels motie 155, die unaniem aangenomen werd, gevraagd om het onderzoeken van de mogelijkheid hiertoe. We zijn er dus blij mee.

In de vergadering van de commissie Burger en Bestuur van vorige week heeft het college zijn spijt betuigd en aangegeven hoe de zaken gelopen zijn. Excuses aan de bevolking van Voorschoten zijn

wat het CDA betreft hier ook onderdeel van. Wij horen graag van het college of dit ook zo gezien mag worden.

Dat brengt ons bij het voorliggende raadsbesluit. Naar aanleiding van de bespreking in de commissie hebben wij samen met de andere fracties gemeend dat amendering van het beslispunt wenselijk is, zoals al door twee voorgaande fracties is aangegeven. Onder beslispunt 1 wordt voorgesteld om via de reguliere P&C-cyclus de raad te informeren over de uitvoering van aanbevelingen. Wij hebben aangegeven dat wij het wenselijk vinden om hierover separaat te worden geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. Hierbij zou wat het CDA betreft de bij dit agendapunt als bijlage 2 toegevoegde memo als opmaat kunnen dienen. Ziet het college dit ook als een werkbare optie?

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik heb al gezien dat ik weer veel te lang bij mijn eerste punt heb stilgestaan, een valkuil waar ik vaker in trap, zoals u weet. Ik wil me daarom voornamelijk aansluiten bij de woorden van de heer Deuzeman van GroenLinks. Zelfs zijn analogie met een aantal tv-programma's vond ik goed gevonden, al had ik af en toe wel het idee dat de gemeenteraad zich een beetje gedroeg als de bad guy uit The A-team: ze komen stoer binnenlopen, maar uiteindelijk schieten ze allemaal mis.

Ik denk dat het goed is om echt lering te trekken uit de lessen die geleerd zijn en de zaken die opgemerkt zijn. Natuurlijk komt de evaluatie richting het bestuurskrachtonderzoek en natuurlijk komt er een informatiebrief, maar er wreekt zich hier één klein zaakje, namelijk dat eigenlijk de hele raad, alle fracties, nu zeggen dat ze zo blij waren met de manier waarop dit in de commissie werd besproken. Dat is heel goed, maar er is één probleem met onze commissievergaderingen: ze worden niet genotuleerd. Ze worden wel opgenomen en je kan ze natuurlijk terugzoeken. Misschien ben ik iets te veel een ouderwetse historicus, maar ik vind dat minder zeker. Ik wil graag dat het hele dossier bij elkaar op papier staat en bij elkaar gearchiveerd wordt. Ik zou het college daarom willen vragen hoe het ertegenover staat om bij uitzondering een transcriptie te maken van de behandeling van dit punt in de commissie B&B en die transcriptie bij deze stukken te voegen, zodat ook dit element van de afhandeling bij de andere stukken aanwezig is.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Het AB-Huis is op z'n zachtst gezegd een interessant dossier, dat begon met de verkoop van een gebouw dat een eeuw geleden aan ons geschonken is door een notabele inwoner. Wij zijn dus eigenlijk blij dat het niet tot verkoop is gekomen. In plaats van "goede intenties, onbevredigend resultaat" kunnen wij dus zeggen: goede intenties, bevredigend resultaat". We vinden het natuurlijk wel jammer dat het € 350.000 heeft gekost, maar we begrepen van de wethouder in de commissievergadering dat het ook veel erger had kunnen aflopen. Wat dat betreft zijn we daar dus wel weer blij om.

De burgemeester heeft vorige week namens het college in de commissievergadering het boetekleed aangetrokken voor het toch wat warrig uitgevoerde Bibob-onderzoek of in ieder geval de discussies daarover. Dat vonden wij een prima afsluiting van dit onderdeel.

Er liggen twee beslispunten voor in het raadsvoorstel. In beslispunt 1 kunnen we ons vinden, maar we hebben er geen moeite mee om het voorstel in amendement 295, dat wij mede hebben ondertekend, te volgen. We staan zeker niet achter beslispunt 2; vandaar ook het medeondertekenen. Wij vinden het veel te ver gaan dat er wordt gesuggereerd dat er geen vertrouwen zou zijn tussen de raad en het college en dat dat al langer zo zou zijn, ook vóór dit dossier. Vandaar dat wij dit amendement steunen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik wil de burgemeester en wethouder De Bruijn danken voor de heldere antwoorden in de commissie afgelopen donderdag. Eigenlijk is uitgekomen wat het college in het raadsvoorstel van de februarivergadering in 2022 schreef over de zwakke positie van de gemeente. Omdat de wethouder in september 2021 mededelingen heeft gedaan die strijdig bleken te zijn met artikel 3.14 van het Burgerlijk Wetboek, moest de verkoopprocedure worden gestaakt. Het ging daarbij om mededelingen die op gespannen voet stonden, zo niet strijdig waren, met de koopovereenkomst. Met die wetenschap schreef het college op bladzijde 4 van het raadsvoorstel: "Op grond van de mededelingen die zijn gedaan, zal een eventuele gerechtelijke procedure ertoe kunnen leiden dat de rechtbank aanneemt dat desbetreffende instemming is gegeven en dat die instemming wordt toegerekend aan de gemeente Voorschoten." Dit laat zien dat het Bibob-proces is gestaakt omdat eventuele informatie daaruit niet meer relevant was. Dit

laat dus ook zien waarom de positie van de gemeente in een gerechtelijke procedure zeer zwak was en ook dat die juridische procedure vooral ging om schadebeperking. Gelijk krijgen als gemeente zat er op voorhand al niet in. De wethouder verschafte hier helderheid over: de schade voor de gemeente Voorschoten had zomaar € 1,6 miljoen kunnen zijn in plaats van de € 350.000 die we betaald hebben. Conclusie: de informatieverschaffing aan de raad hierover had beter gemoeten. We zijn blij dat de burgemeester dit in de commissie heeft onderschreven. We zien graag dat het college de aanbevelingen oppakt en hiernaar gaat handelen. Dank aan GroenLinks en de andere partijen voor het opstellen van het amendement, want daar gaan wij ook voor stemmen.

De PvdA wil niettemin een ander punt maken. We zijn zeer geschrokken van de mededelingen van de burgemeester tijdens het commissiedebat over het feit dat er veel onduidelijkheid was over de Bibob-procedure. Voor de leken onder ons: de Bibob is de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Het gaat er bij deze wet bijvoorbeeld om bij verkoop of aankoop van gemeentelijk vastgoed te bezien of de koper of verkoper zuiver op de graat is of dat iemand bij de afgifte van horeca- of drankvergunningen de vergunning daadwerkelijk mag hebben. Het doen van een Bibob-onderzoek bleek jarenlang geen onderdeel te zijn van de reguliere bedrijfsvoering van de gemeente Voorschoten. Dit betekent dat diverse vergunningen gewoon niet meer kloppen en dat in potentie - ik herhaal: in potentie - criminele elementen in Voorschoten geslopen zijn. Dit maakt dat Voorschoten in veiligheidsland echt een pleefiguur heeft geslagen. We hebben daar ook raadsvragen over gesteld. In januari 2022 - ik was toen nog burgerraadslid - heb ik meerdere sets vragen gesteld over de Bibob-procedure in het kader van het aanstellen van de Regisseur Ondermijning. Er was toen al geruime aandacht voor dit onderwerp. Daarom mijn vraag aan de burgemeester: waarom is deze mededeling over Bibob en het feit dat we daar een achterstand op hebben, nu pas gedaan, bij de uitkomsten van de evaluatie van het Ambachts- en Baljuwhuis, en niet eerder? Het was volgens mij immers relevante informatie en het ging er toen eigenlijk ook om of Bibob eigenlijk aanwezig was. Ik hoor daarop dus graag een reactie van de burgemeester.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Dank aan de raad. Gezien de informatie en het onderwerp hebben we volgens mij inderdaad een goede discussie gehad in de commissie. De burgemeester en ondergetekende hebben inderdaad geprobeerd om zo helder en transparant mogelijk uw vragen te beantwoorden en aan te vullen, naast het onderzoek dat er al lag.

Er staan een paar vragen open. Daarna gaat u, voorzitter, nog het een en ander toelichten. Ik kan het beste beginnen met de behandeling van amendement 295. In de commissie hebben we inderdaad over deze punten gesproken. Het klopt wat de heer Deuzeman zegt: een informatiebrief was inderdaad het verzoek van het CDA. Volgens mij heb ik toen ook al toegezegd dat dat wat ons betreft prima is. We hebben het inderdaad ook over beslispunt 2 gehad. Ik denk ook dat het op deze manier beter geformuleerd is. Uiteraard - ik denk dat u het wel had verwacht - kunnen wij dit amendement steunen.

Er is ook gevraagd om een transcriptie. Ik heb vernomen dat dat mogelijk is. Uiteraard kost dat het iets om dat te doen, maar ik ga ervan uit dat we dat bij dit onderwerp en het daarmee gemoeide belang kunnen doen en dat u het daar als raad ook mee eens bent.

Het is nu niet als vraag naar voren gekomen, maar we hebben in de commissie ook een andere toezegging gedaan. Die staat te boek als toezegging 407: zodra we er meer over weten, zullen we meer duiding geven over de rol van het financieel onderzoek, waaraan de Partij van de Arbeid refereerde. Daarover kan ik wat meer vertellen. Ik heb het dus over het financieel onderzoek waartoe begin 2023 opdracht is gegeven. We hebben een en ander boven water weten te krijgen. Ik ga een paar bevindingen voorlezen. Het financieel onderzoek is ambtelijk parallel aan de onderhandelingen en de daaropvolgende vaststellingsovereenkomst opgestart. Het maakt, zoals we ook hebben gezegd in de commissievergadering, geen onderdeel uit van de schikking of het proces daartoe. Het financieel onderzoek betreft een second opinion over de financiën, de financiële data, van de kandidaat-koper. De inhoud daarvan is geheim. Het onderzoek is - nogmaals, ambtelijk - opgestart voor het geval er geen schikking zou worden bereikt. Het zou in dat geval onderdeel worden van de inhoudelijke akte van de gemeente, die zou worden opgesteld voor het juridische gevolg. Het onderzoek is niet afgerond, omdat de juridische procedure stopte na de schikking. Het onderzoek was daarom niet meer relevant. Nogmaals, het onderzoek zat in de ambtelijke voorbereidende fase. Het is wel met de partij Bayer besproken; die was van het onderzoek op de hoogte. De gemeente heeft ruim € 5.800 betaald voor de geleverde adviezen. De onderzoekers van

de evaluatie hebben de opdrachtbevestiging en het conceptmemorandum ingezien, maar dat zijn de enige twee geproduceerde stukken. Dat is de info die ik heb en die ik op grond van de toezegging wil delen.

De **voorzitter**: Zijn alle vragen aan de wethouder beantwoord?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik had het college gevraagd of de spijtbetuiging, de vorige week gegeven excuses, ook excuses aan de bevolking van Voorschoten zijn en of die ook zo gezien mogen worden. Ik had ook gevraagd of de memo als opmaat mag dienen naar de informatiebrief, waardoor we houvast hebben in welke onderwerpen wij dan kunnen vergelijken. Er staat namelijk een soort "was/wordt-lijst" of "wat te doen?" in de memo. Dat is een heel goede opmaat naar de informatiebrief, want dan heb je al je punten al. Daar kun je gewoon een kolommetje voor toevoegen en dan heb je je informatie weer uitgebreid en geactualiseerd. Mijn vraag is dus of dat een werkbare werkwijze is.

Wethouder **De Bruijn**: Ik begin met de memo. Uw suggestie lijkt mij een hele goede, want dan kunnen we dat inderdaad puntsgewijs afstrepen. Dat lijkt me prima. Wat de excuses betreft: uiteraard zijn die ook richting de mensen in het dorp. U bent ook vertegenwoordiging van de mensen in het dorp. Via u zijn dat dus uiteraard ook excuses richting de inwoners van ons dorp, absoluut.

De **voorzitter**: Dat was de beantwoording door de wethouder. Ik vraag de heer Bremmer om het voorzitterschap van mij over te nemen.

(De heer Bremmer neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de burgemeester.)

Burgemeester **Stemerdink**: Voorzitter. Aan mij is één vraag gesteld: waarom ik niet eerder, in januari 2022, de achterstanden qua verstrekking van vergunningen heb benoemd. Die waren mij toen nog niet bekend. Het is erg eenvoudig: als je aan een klus begint, bekijk je ook wat je als eerste oppakt. Het is onmogelijk om alles op te pakken. Ik denk ook dat we daarin als organisatie, als gemeente, nog steeds een achterstand hebben. Op een gegeven ogenblik kom je zover dat je ook hiernaar gaat kijken. De informatie die ik u vorige week donderdag gaf, was dus gebaseerd op vrij recente informatie; die was toen eigenlijk nog geen 24 uur oud. Ik heb u toen ook direct aangegeven dat dit onderdeel zal worden opgepakt met de snelheid die wij qua organisatie aankunnen, omdat je uiteindelijk alles opnieuw moet controleren. Je moet rekening houden met het eventuele vervolg et cetera. We gaan dat dus gestaag, daar waar mogelijk snel maar wel zorgvuldig aanpakken.

De **voorzitter**: Als voorzitter vorige week kan ik van A tot Z bevestigen wat u net gezegd heeft. Ik denk dat ik de leiding weer terug kan geven.

(De burgemeester neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de heer Bremmer.)

De **voorzitter**: Dank aan de heer Bremmer. Er is behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor zijn opmerkingen over het amendement.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik wil mijn dank uitspreken aan mevrouw Kortekaas voor de vraag of dit ook excuses aan de inwoners zijn. Ik denk dat het goed is om daar ook aandacht aan te besteden. Ten tweede wil ik de heer Maassen danken voor het verzoek om de transcriptie, want ik denk inderdaad dat het in deze casus, waarin we met z'n allen veel geleerd hebben en waarmee we zeer ongelukkig zijn, heel goed is om ons uitgebreid te verantwoorden. En in de commissie zijn we veel inhoudelijker bezig geweest dan nu.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Ik wil de wethouder bedanken voor de beantwoording en de toezegging over de memo als leidraad voor de informatiebrief. Ik bedank mevrouw Van Meenen voor haar warme woorden. We hebben met elkaar een heel goede discussie gehad; daar heeft u helemaal gelijk in. Het komt nu niet tot uitdrukking, maar het was vorige week wel een heel waardevolle avond. Dat was ook de opmaat voor waar wij vanavond staan met elkaar. Dus dank aan allen voor jullie waardevolle inbreng daarbij.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik wil de wethouder danken voor zijn toezegging om werk te maken van de transcriptie. Ik denk dat het dossier daar completer van wordt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik wil de heer Maassen vragen of hij mijn complimenten wil aanvaarden voor het idee om die transcriptie toe te voegen. Dat was ik vergeten te zeggen.

De **voorzitter**: Bij dezen staat ook dat vast.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik ben het eens met de oproep van mevrouw Kortekaas voor de excuses; dank daarvoor. Dank aan het college voor het uitspreken van die excuses. Ik ben het heel erg eens met het verzoek van de heer Maassen om het goed vast te leggen. Ik wil de wethouder nogmaals danken voor het uitzoeken van het financieel onderzoek. De antwoorden daarop zijn voor mij helder. Dat is voor nu voldoende.

De **voorzitter**: De wethouder heeft geen behoefte om nog te reageren. Er ligt een toezegging dat een transcriptie van dit onderdeel van de vergadering van de commissie Burger en Bestuur van 16 mei 2024 letterlijk wordt uitgeschreven en wordt toegevoegd aan het dossier. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemming.

In stemming komt amendement 295 van GroenLinks, het CDA, de VVD, D66 en Voorschoten Lokaal.

Het amendement wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het geamendeerde voorstel.

Het geamendeerde voorstel wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

9. Start Businesscase Huisvesting Gemeentelijke Organisatie Fase 2 (raadsregistratienummer Z/23/078134/385981)

De **voorzitter**: De gemeenteraad geeft een 'go/no-go' op het starten van de tweede fase van het proces businesscase huisvesting gemeentelijke organisatie. In deze fase worden voor de lange termijn vijf opties uitgewerkt: het verbouwen van het huidige gemeentehuis, drie varianten voor nieuwbouw en tot slot huur van panden als gemeentehuis. Voor fase 2 is incidenteel budget nodig. Daarnaast is het voorstel om in 2024 incidenteel budget beschikbaar te stellen voor de tijdelijke huisvesting.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben het voorstel voor het nieuw inrichten van het gemeentehuis en de renovatie en mogelijke herbouw ervan met veel interesse gelezen. Er moet echt iets gebeuren aan de werkplek van onze ambtenaren en de ontmoetings- en dienstverleningsplek voor de bewoners. We hebben de brief van de ondernemingsraad van de gemeente Voorschoten met veel aandacht gelezen. De noodzaak is duidelijk. Bij de uitgangspunten die gehanteerd worden in de verdere uitwerking van de plannen, las ik dat wij daar als raadsleden eigenlijk nauwelijks in terugkomen of eigenlijk het gemeentehuis als Huis van de Democratie. Dat is de reden waarom ik amendement 292 wil indienen. Het gaat mij om het hele gemeentehuis, ook om de cultuurhistorische moederzaal waar we in zitten, maar onze aanwezigheid gaat over meer dan alleen het functioneren en het gebruik van onze raadzaal, bijvoorbeeld over de mogelijkheid om met bewoners te spreken in het gemeentehuis, bijvoorbeeld met een eigen fractiekamer, zoals ze die in Leidschendam-Voorburg of in Leiden hebben. Of wat dacht u van flexwerken? Ik moet ook met enige regelmaat thuis werken. Wat zou het een mooi idee zijn als je bewoners hier kunt spreken en en passant ook nog je reguliere werkzaamheden zou kunnen uitoefenen. Dat zijn allemaal ideeën die je zou kunnen toepassen om de bewoner en ook de politiek dichter bij huis te brengen. Of hoe je bijvoorbeeld een raadsvergadering meer terug kan laten komen bij bewoners en ambtenaren. Of bijvoorbeeld dat je de raadzaal binnenkomt en daar artikel 1 van de Grondwet afgebeeld ziet, zoals bijvoorbeeld in Wassenaar of in het gemeentehuis van Nijmegen, waar ik recent was. Dat zijn allemaal ideeën om dat idee van een Huis van de Democratie dichterbij te brengen. Ik zou het een mooie kans vinden als die planvorming als uitgangspunt zou worden meegenomen. Wij zijn een belangrijke gebruiker. Democratie is iets heel belangrijks. "Demos" is het volk, "cratie" is heerschappij, dus volksheerschappij. Wij hebben hier een indirecte vorm van.

Het volk laat zich vertegenwoordigen door het gekozen orgaan, door ons, wij als gemeenteraad. Laat dat helder zijn en laat dat op de een of andere manier bij de uitwerking van de uitgangspunten voor dit gemeentehuis een belangrijke rol spelen. Het amendement luidt:

"Amendement 292.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 23 mei 2024, gezien het raadsvoorstel Z/23/078134/385981,

constaterende dat:

1. *in het raadsvoorstel de functie van de gemeenteraadsleden en de gemeenteraad niet expliciet genoemd wordt bij de uitgangspunten;*

overwegende dat:

2. *de gemeenteraad het hoogste orgaan is van de gemeente Voorschoten;*
3. *de raadsleden gebruikmaken van de voorzieningen van het gemeentehuis;*
4. *de werkzaamheden van de gemeenteraad ook een belangrijke leidraad zouden moeten zijn voor de planvorming voor een nieuw gemeentehuis;*

van mening dat:

5. *het werk van de gemeenteraad - als hoogste orgaan binnen de gemeente - als Huis van de Democratie stevig naar voren zou moeten komen;*
6. *de zichtbaarheid van de gemeenteraad in het gemeentehuis moet terugkomen;*
7. *de verbinding tussen bewoners en raadsleden met de komst van een nieuw gemeentehuis ook mede kan verbeteren;*
8. *de functie van de gemeenteraad als Huis van de Democratie in Voorschoten als uitgangspunt zou moeten worden toegevoegd aan het raadsvoorstel;*

Besluit de tekst van het huidige raadsvoorstel bij beslispunt 3- uitgangspunten voor fase 2 vast te stellen - uit te breiden met punt e:

- *e. Huis van de Democratie,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Ik zal daarop terugkomen, want ik zat mede namens de raad in de raadscommissie. We hebben hier zeker over gesproken, over onze rol als raadslid en dat die ook hierin terugkomt. Misschien kan de wethouder daar straks ook iets over zeggen.

We willen allemaal goede werkplekken voor iedereen die voor de gemeente werkt: de ambtenaren, de buitendienst en het gemeentebestuur. Hier is een flink participatietraject op gezet. Zoals ik net zei, mocht ikzelf deel uitmaken van die vertegenwoordiging. Het gaat om wat we nodig hebben om ons werk als raadslid goed te kunnen doen. We hebben bezoeken gebracht aan andere gemeentehuizen. We hebben uitvoerig gesproken over uitstraling naar inwoners, de mogelijkheid om vergaderingen bij te wonen, in gesprek te gaan met elkaar en elkaar te ontmoeten. Een Huis van de Democratie is eigenlijk toen al als uitgangspunt en startpunt meegenomen, in ieder geval in de manier waarop wij hiernaar keken en onze input gaven. In die zin komt dat dus overeen. Dit lees je uiteindelijk niet terug in de expliciete uitgangspunten in dit raadsvoorstel, maar dit is wel de basis geweest van onze input voor het ontwerp van de hernieuwde accommodatie.

Wij zijn voor fase 2, want die hebben we nodig om te besluiten. Er komen scenario's, zoals gewenst, maar wat we als fractie lastig vinden en waar we nog geen vinger achter krijgen, is dat we dit gedeeltelijk financieren uit de concernreserve, wat betekent dat we dit niet kunnen afwegen ten opzichte van andere dingen die moeten gebeuren. We nemen dus eigenlijk al een voorschot op een discussie die we daarna nog gaan voeren. Nogmaals, dat wil niet zeggen dat we tegen fase 2 zijn, want die moet plaatsvinden, maar dat kost geld. Is het niet risicovol? Zou de wethouder daar iets over kunnen zeggen? U weet dat wij graag willen realiseren. Volgens mij wil iedereen in deze zaal dat. Het kan zo zijn dat een van de scenario's niet realistisch is omdat die heel duur wordt.

Dat is helemaal prima, want dan weten we al met elkaar dat we besluiten dat we geen paleis krijgen. De vraag aan de wethouder is dus of het gevaarlijk is om nu al een deel uit die algemene reserve te halen, terwijl we niet weten wat we straks wel of niet kunnen. En zit er altijd een scenario bij waar we ja tegen kunnen zeggen? Dat is de vraag, want is "geen van de drie" een no go?

Dan nog een laatste vraag over een strakke planning. Hoe realistisch is die? Kan de wethouder iets meer vertellen over zijn gevoel bij de nu voorliggende planning?

De heer **Reinke** (VVD): Voorzitter. Herhalend wat wij in de commissie naar voren hebben gebracht, zijn wij blij met het voorstel. We zijn ook blij dat er wordt aangegeven dat dit - althans, qua capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie - niet ten koste gaat van andere broodnodige ontwikkelingen in het dorp. Een gemeente van onze omvang past ook enige soberheid bij de ontwikkeling van een gemeentehuis. Voor ons staat dienstverlening voor de inwoners van Voorschoten voorop. Hoewel het amendement sympathiek is, vinden wij dat niet per se vooropgesteld moet worden dat hier allemaal faciliteiten voor de raadsleden gecreëerd worden. Een kleine gemeente als Voorschoten leent zich er uitermate goed voor om even in een leuk café af te spreken, even ergens thuis, als dat moet, of in een andere faciliteit. Wij zijn nooit tegen de behoefte aangelopen dat dat per se in het gemeentehuis moet. Gelet op de soberheid die past bij een gemeente als Voorschoten zullen we dus niet instemmen met het amendement.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. In de commissie hebben wij al aangegeven dat wij blij zijn dat er weer stappen worden gezet naar het moderniseren en op par brengen van de werkplekken van de ambtenaren, want dat is nodig, ook gezien de eerdere brief van de OR over dit thema. Ook wij kijken natuurlijk naar ons coalitieakkoord, waarin staat dat er eigenlijk geen geld is voor geheel renoveren of vernieuwen. We zijn op zich dus blij met het voorstel, waarin een menukaart wordt gepresenteerd, waarbij we kunnen kiezen tussen een kleine aanpassing, een grote verbouwing of een hele grote verbouwing. Ik ben benieuwd wat daaruit gaat komen. Er is in de menukaart wel veel focus op het ontwikkelen van nieuwbouw. Dat is niet helemaal conform ons coalitieakkoord. Ik zou dus eigenlijk liever zien dat er minder nieuwbouwopties zijn en meer verbouwopties, om ze zo maar te noemen. Maar goed, ik wacht de rest van de eerste termijn af.

We moeten besluiten over werkplekken op de Beethovenlaan, die € 100.000 kosten. We hebben in fase 1 gezien dat, als de Oekraïners niet in het gemeentehuis zitten, alle ambtenaren daar terechtkunnen. Daarom zouden wij eigenlijk willen dat de € 100.000 voor de verbouwing uit de bestemmingsreserve Oekraïners zou moeten komen, maar dit is volgens de regels helaas niet mogelijk. Wel zijn we blij met de beantwoording van de vragen, ook in de commissie vorige week, waaruit bleek dat de huur wél uit die bestemmingsreserve gehaald kan worden. Op dat punt zijn wij wel tevreden. We hebben dus een positieve grondhouding. Ik wacht de verdere eerste termijn af.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. Mijn betoog zit tussen dat van mevrouw Mieremet en dat van de heer Van Duivendijk in. Het is ook wat technisch, als u het mij niet kwalijk neemt. Er moet inderdaad zeker wat gebeuren. Het is belangrijk dat onze ambtenaren goed gehuisvest worden. Ik ga desondanks nog een paar technische vragen stellen, ook als verdieping van de beantwoording door het college van de CDA-vragen. In het coalitieakkoord staat inderdaad dat geheel renoveren of vernieuwen van het gemeentehuis, gezien de hoge verwachte investeringen, niet haalbaar lijkt. In het collegevoorstel zie ik desondanks drie nieuwbouwvarianten staan. Die worden uitgewerkt, terwijl we al hebben geconstateerd dat dat niet realistisch blijkt. Waarom worden die varianten dan toch uitgewerkt? Dat is mijn eerste vraag.

Dan het voorbereidingskrediet. We hebben bij de begroting voor 2023 € 100.000 beschikbaar gesteld voor een businesscase. Meneer Van der Elst weet dat nog wel; dat was onze eerste begroting met € 100.000. Daar komt nog eens € 180.000 bij. Dat is een overschrijding van 200% voordat we serieus starten met het project. Dat brengt mij tot de vraag of het mogelijk is om minder scenario's uit te werken tegen lagere kosten. Want we gaan nu vijf scenario's uitwerken, waarvan drie nieuwbouw. Daar krijg ik graag een reactie op.

Zoals mevrouw Mieremet al zei, is het in projecten zoals dit gebruikelijk dat je het voorbereidingskrediet dekt uit het investeringskrediet van € 11,2 miljoen in plaats van uit de

algemene reserve. Waarom doen we dat? Moet dit niet ten laste van het investeringskrediet van € 11,1 miljoen worden gebracht in plaats van uit de algemene reserve? Of moet dat daar later niet alsnog mee verrekend worden? Het is wat technisch, maar ik noem dat toch.

Dan de dekking. Uit de antwoorden op onze vragen blijkt dat er een dekkingstekort van € 300.000 per jaar is voor een investeringskrediet van € 11,2 miljoen als we dat afschrijven in 40 jaar; dat schrijft het college zelf: een tekort van € 300.000 als we kiezen voor een variant van € 11,2 miljoen. Het is vaak gebruikelijk dat je een project start terwijl je weet hoe je het gaat dekken. Mijn vraag aan de wethouder is wanneer het college met een dekkingsvoorstel komt. Kan u dat doen bij fase 3, zodat u per variant niet alleen aangeeft wat die variant kost, maar ook hoe we dat gaan dekken? Want volgens mij hebben we in de begroting geen dekking voor dit voorstel. Althans, dat zegt u zelf in de beantwoording van de vragen. Ik krijg daar graag een reactie op: kunt u toezeggen om bij fase 3 ook een dekkingsvoorstel aan te geven? Hetzelfde geldt voor de exploitatie. We hebben bij de bibliotheek moeten constateren dat de omvang van de investering geen probleem was, maar dat de Wijngaardenlaan is gesneuveld door het gebrek aan exploitatiedekking. Kunt u in de volgende fase dus ook aangeven wat per variant de exploitatie kost en hoe we die dan gaan dekken? We hebben bij de Wijngaardenlaan gezien dat dat een zeer relevant aandachtspunt is.

Dan de vraag of het niet wat minder kan zijn dan € 11 miljoen, ook om risico's af te dempen. Ik heb in de commissie gevraagd of het voor € 9 miljoen zou kunnen. Dan wordt er aangegeven dat dit project veel creativiteit vergt. Als u dan zoveel creativiteit nodig heeft, kunt u dan niet een variant uitwerken van € 9 miljoen? Waarom kan dat niet? Kunt u dat misschien alsnog toezeggen?

We krijgen straks in fase 3 vijf scenario's. Daar moeten wij een keuze uit maken. Hoe doen we dat? Hoe gaat het college ons daarin faciliteren? Op welke criteria gaan we dat afwegen en hoe gaan we die criteria wegen? Ik heb daar al eerder noties over gesteld. En is het college bereid om bij fase 3 een uitgewerkt afweegkader mee te leveren, zodat deze gemeenteraad op een objectieve wijze op basis van allerlei criteria die varianten kan afwegen?

De **voorzitter**: Ik constateer dat er veel technische elementen in de vragen zitten. Ik vind dat wat ingewikkeld in een raadsvergadering. We kijken hoever de wethouder komt met de beantwoording. Daarmee zeg ik niet dat de vragen niet gesteld hadden kunnen worden, maar de raadsvergadering is niet voor diepgaande technische zaken. We kijken hoever de wethouder hiermee komt.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Het is technisch, maar het is ook nogal een onderwerp. We willen het graag goed doen. Dan moeten we het ook goed regelen met elkaar.

De **voorzitter**: Daar hebben we volgens mij geen verschil van opvatting over.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het is al even duidelijk dat de gemeentelijke organisatie echt nieuwe huisvesting nodig heeft. In de raadzaal werd het op een gegeven moment een beetje gênant, met gaten in de stoelen. Die situatie geldt misschien ook een klein beetje voor de werkomstandigheden van onze ambtenaren. De heer Van Duivendijk verwees terecht naar de brief van de ondernemingsraad daarover. De huidige bouw voldoet gewoon niet aan duurzaamheidscriteria. In ieder geval zullen we daarom de huur voor de kantoren aan de Beethovenlaan steunen. Het is een goed idee om daar nu concreet een oplossing voor te vinden.

Wat het gemeentehuis zelf betreft is nu de eerste verkenning gedaan. Er wordt nu gevraagd om middelen om de scenario's daarvoor uit te werken. In de commissie werd niet alleen door collega Van Oostrum van het CDA maar ook door ons burgercommissielid Tom Fabri aangegeven dat er behoefte is aan financiële kaderstelling. Het gaat om een potentieel heel forse investering, die precies komt op een moment waarop er heel veel moet. Het lijkt er niet op dat het de komende jaren heel veel beter zal gaan met de gemeentelijke financiën. Het lastige is alleen dat de beloofde scenario's eigenlijk nodig zijn om daarin een goede keuze te kunnen maken; dat werd in de commissie ook duidelijk. Het lijkt ons nu dus wel goed om door te gaan, maar we hechten er als GroenLinks aan dat dit moment na de afronding van deze fase 2, als die scenario's er dan liggen, wel komt. De wethouder heeft in de commissie Burger en Bestuur toegezegd dat er in de breedte opties uitgewerkt gaan worden. Wij denken dat dit belangrijk is en dat dit straks de discussie ten goede gaat komen als we het gaan hebben over wat we wel of niet willen.

Dan amendement 292 van de Partij van de Arbeid. Het lijkt ons een logisch element om toe te voegen aan de weging van de scenario's, ook al zal het niet in alle toekomstscenario's even goed tot zijn recht kunnen komen; daar refereerde de VVD-fractie ook aan. Maar wij zitten meer op de lijn dat ook dit een waardevolle constatering kan zijn om mee te nemen in de discussie. Misschien is het dus goed om het hier ook te benoemen, naast een aantal andere elementen, zoals parkeerdruk en zo, die misschien iets minder direct relevant zijn voor het plan zelf. Hoe dan ook, we zullen dit voorstel straks steunen.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Dank aan de raad, ook voor de positieve woorden en voor het belang dat men ziet om iets aan ons gemeentehuis te doen. Ik wil graag eerst reageren op de vragen van het CDA. Daarna ga ik verder. Het CDA vraagt waarom die varianten er überhaupt zijn. Dat hebben we vorige week ook besproken in de commissie. We hebben deze gang van zaken of dit plan, dus die fasering, aan u voorgesteld - ook al in de startnotitie, die is aangenomen - juist om de gemeenteraad stap voor stap te kunnen meenemen en stap voor stap over onze schouder mee te kunnen laten kijken om te bepalen wat de gemeenteraad wil. Wat ons betreft is dit dus juist een poging om u als gemeenteraad zo dicht mogelijk bij ons te houden, zodat we straks aan het eind van de rit niet voor verrassingen komen te staan.

U vraagt of het mogelijk is om minder scenario's uit te werken. Uiteraard is dat mogelijk. Uiteindelijk is het aan u als raad om dat aan ons mee te geven. Als u zegt dat u bijvoorbeeld niet drie varianten voor de nieuwbouw wil maar twee of één, dan kan dat. Het is aan u als raad om dat te bepalen. Maar dat betekent natuurlijk ook dat er straks uiteindelijk minder te kiezen is voor u als raad, want wij proberen het zo goed mogelijk volgens onze inzichten in te vullen. Dat kan natuurlijk per fractie verschillen. Er is dan daardoor straks ook in de discussie wat minder af te wegen.

Ik wil in ieder geval meegeven dat het straks, aan het einde van fase 2, de bedoeling is dat we ook de kosten voor realisatie en de exploitatielasten meenemen. Het is straks dus een uitwerking, ook door de architect, zoals is besproken, maar uiteraard geven we daar ook de financiële gegevens bij. Daar komt dus ook een dekkingsvoorstel bij.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Ik heb gehoord dat er per variant een dekkingsvoorstel bij komt. Dank u wel voor de duidelijkheid.

Wethouder **De Bruijn**: Er is ook gevraagd: waarom uit de algemene reserve en waarom niet uit de € 11 miljoen die erin staat? Uiteindelijk is dat natuurlijk ook een keuze. We hebben hiervoor gekozen, ook omdat we zien dat daar die ruimte bestaat en dat we dat bedrag ook graag intact willen houden, omdat we nog niet precies weten wat we in de toekomst gaan doen. Het zou natuurlijk ook heel goed kunnen dat we niet dat volledige bedrag opmaken; dat zou heel goed kunnen.

GroenLinks zei dat het die opties juist breed wil bekijken. Wat de vragen van D66 over de scenario's betreft: wij zijn niet voornemens om onrealistische scenario's mee te nemen. Wij weten ook wat de financiële situatie van de gemeente is, wat eraan zit te komen en wat er bij ons in de boeken staat. Dus uiteraard houden we daar heel veel rekening mee en zullen we met scenario's komen die in die zin realistisch zijn.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Kunt u concreet maken wat in uw ogen "een realistisch voorstel" is?

Wethouder **De Bruijn**: Wij moeten nog beginnen met het uitwerken en bedenken van die scenario's, maar ik kan mij voorstellen dat wij niet met een scenario van € 50 miljoen komen; ik zeg maar wat. Dat heeft natuurlijk geen zin. Het moet wel in de buurt komen van de kaders die we hier met elkaar hebben afgesproken. Dan kan het best zijn dat er een variant is die richting die € 11 miljoen gaat of dat wij voor een heel goed scenario net iets meer nodig hebben. Dan gaan we er misschien een halve ton of een ton overheen; dat zou kunnen. Dan komen we bij u terug, maar ga er niet van uit dat wij met € 20 miljoen of weet ik veel wat komen.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Wat is naar uw overtuiging het financiële kader waarbinnen we werken? Is dat het investeringskader van € 11 miljoen in de begroting 2027? Is dat het financiële kader? Is dat een realistisch kader? Hoe kijkt u daartegen aan?

Wethouder **De Bruijn**: Zoals ik daarnaar kijk, is dat inderdaad een bedrag waar we heel goed naar kijken. Uiteraard hebben we gezegd dat we ook de bibliotheek willen verwerken. Daar staat natuurlijk ook een bedrag voor. Dat zijn dus wel de bedragen waar we nadrukkelijk naar kijken. Zijn dat dan de bedragen die we gaan gebruiken? Nee, want we gaan meerdere scenario's uitwerken. Het kan ook zijn dat we met een scenario een stuk lager uitkomen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): In het kader van de scenario's, een beetje aanhakend op de vraag van de heer Van Oostrum: kunnen we er dus van uitgaan dat alle scenario's die straks op tafel komen, ook de allerkleinste - voor € 3 miljoen; ik verzin maar wat - voldoen aan de voorwaarde dat ze het vaak gebruikte argument wegnemen dat we een goed gemeentehuis nodig hebben omdat we dan beter personeel kunnen aantrekken, zodat dat argument van tafel is?

Wethouder **De Bruijn**: Over welke voorwaarde heeft u het nu expliciet?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Het argument is dat het gemeentehuis op par moet komen, want dan is het een betere werkplek en dan is het makkelijker om personeel aan te trekken. Voldoen straks alleen de scenario's 2 en 3, de middelgrote en de grote variant, en voldoet scenario 1 eigenlijk niet? Of is het college straks blij met alle uitgewerkte voorstellen?

Wethouder **De Bruijn**: Zoals ik zei: we moeten ze nog gaan uitwerken. Als ik nu al zeggen "dit, dit en dit wordt een variant" … Dat weet ik natuurlijk nog niet, maar ik geef wel aan dat ze alle drie realistisch moeten zijn. Ze moeten dus allemaal te behappen, behaalbaar, zijn voor ons. Dat kan ik u in ieder geval aangeven.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Is dat een ja? Zijn de gemeentesecretaris, de ambtenaren of wie dan ook blij met wat uit alle scenario's gaat komen?

Wethouder **De Bruijn**: U vraagt nu of iedereen blij is met ieder scenario. Dat is natuurlijk te bezien als we echt een basisversie hebben, maar wij moeten ook met elkaar het gesprek aangaan over: wat vinden wij "basis", wat vinden wij realistisch en wat is een minimumvariant? Het zou kunnen dat het amendement van de Partij van de Arbeid niet past. Dat zou natuurlijk een mogelijkheid zijn, maar dat is een discussie die we volgens mij ook aan de hand van die menukaart hier met elkaar moeten voeren.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Ik heb een vraag aan de heer Van Duivendijk. U zegt eigenlijk: hoe gaan we die varianten met elkaar vergelijken in de zin van: wat zit nu in welke variant? Bent u het met me eens dat een objectief afweegkader waarin je dit soort zaken met elkaar afweegt, echt nodig is om die goede keuze te kunnen maken tussen die varianten? Vindt u dat niet een noodzakelijke voorwaarde om te komen tot een keuze tussen die varianten?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dat hangt ervan af hoe groot of hoe klein je een afweegkader kunt maken. Mijn belangrijkste argument voor mijn vraag aan de wethouder is natuurlijk dat de reden waarom we het gemeentehuis gaan verbouwen, is dat er klachten zijn over de werkplek en dat de werkplek goed moet zijn. Mijn belangrijkste uitgangspunt is dat alle scenario's die wij straks voorgelegd krijgen, in ieder geval moeten voldoen aan die ondergrens. Vandaar mijn vraag. Ik weet niet wat u verder nog wilt afwegen. Misschien kunt u een voorzetje geven, maar wat ik net aangaf, vind ik het belangrijkste.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Wat vindt u belangrijk bij het afwegen van de scenario's? Kunt u daar wat over zeggen?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Kunt u de vraag herhalen?

De heer **Van Oostrum** (CDA): Wat vindt u straks belangrijk in de afweging bij de kaders?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Het financiële kader zal voor ons een belangrijke afweging worden. Dat sowieso, ook gezien de herkomst van ons coalitieakkoord, waarin wij zeggen dat het doucement moet: niet te groot, niet te "Stopera aan de Vliet"-achtig, zullen we maar zeggen. Dat willen we natuurlijk voorkomen. Die fase hebben we al gehad.

Wethouder **De Bruijn**: Ik denk dat de heren Van Duivendijk en Van Oostrum er wel uitkomen.

De **voorzitter**: Ze waren een eind op weg, maar dat komt volgens mij helemaal goed.

Wethouder **De Bruijn**: Ze waren op weg, maar misschien kan ik nog één ding toevoegen. Bij de scenario's die we willen, hebben we uiteraard een minimum nodig, namelijk dat het werkbaar is en dat het past bij de huidige eisen van onze medewerkers. Dat lijkt me logisch. In die zin is het antwoord op uw vraag ja.

D66 vroeg welk gevoel ik heb bij de planning. Op zich zitten we nog wel comfortabel met de planning. We verwachten aan het eind van het jaar iets te hebben, maar waarschijnlijk is de behandeling in de raad wel in Q1; ik denk dat we daar wel van uit kunnen gaan. Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik me heel goed kan vinden in wat mevrouw Mieremet heeft gezegd en wat natuurlijk meteen ook gerelateerd is aan het amendement. We zijn volgens mij goed bezig geweest met een raadswerkgroep. Er zijn inderdaad verschillende werkgroepen geweest. Daarin is inderdaad ook gesproken over wat de behoeften zijn, ook vanuit de raadsfracties.

Daarmee kom ik op het amendement. In de commissie heb ik gezegd dat ik de opmerking die de PvdA daar maakte, op zich eigenlijk best goed kan begrijpen. Als je het stuk terugleest, spat het er niet heel nadrukkelijk uit. Ik heb echter wel de toezegging gedaan dat dat uiteraard een heel serieus onderdeel is. Het verhaal van mevrouw Mieremet bevestigt dat we dit echt serieus meenemen. In die zin kan ik zeggen dat ik dat al heb toegezegd. Ik denk dus dat het amendement op zich niet nodig is. Ik zeg heel eerlijk dat ik het lastig vind dat je, als wij "Huis van de Democratie" nu als puntje e gaan toevoegen aan de punten in het raadsvoorstel, eigenlijk zou willen dat je ook ruimte voor de ambtenaren, verschillende werkplekken en dergelijke er expliciet in zet. Dat is hier niet zo. Voor mij en voor ons is dat wel het primaire, zoals de VVD ook aangeeft: de primaire processen hebben we als eerste nodig. Als u als raad straks misschien iets moet inschikken om het daarmee haalbaar te krijgen, is dat misschien wel zo. Dus nogmaals, ik begrijp het punt van de heer Posthuma helemaal. Ik heb daarover ook al de toezegging gedaan dat we dat absoluut serieus meenemen, maar om het amendement zo prominent toe te voegen aan het raadsvoorstel, zou ik ten opzichte van de andere punten en doelgroepen eigenlijk niet terecht vinden.

De **voorzitter**: Zijn alle vragen uit de eerste termijn beantwoord? Dat is het geval. Er is behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik wil graag reageren op alle opmerkingen vanuit het college en de raad, natuurlijk ook op de opmerkingen van mevrouw Mieremet. Die raadswerkgroep is ingesteld en is ook goed meegenomen in alle zaken. Ik heb ook begrepen dat er heel veel goede suggesties zijn gedaan; dat weet ik. Het amendement is nadrukkelijk een ondersteuning van die goede suggesties en de uitgangspunten die ook genoemd worden, zodat die goed worden vastgelegd in het raadsvoorstel. Het is opvallend dat we dit uitgangspunt, het Huis van de Democratie, niet meegenomen hebben, juist in deze woelige tijden. Verschillende gemeenten in Nederland, ook kleinere gemeenten zoals Voorschoten, laten de lokale democratie echt goed terugkomen in hun gemeentehuis. De VVD bevestigde eigenlijk het punt waar ik een beetje bang voor ben, namelijk dat men op zoek is naar extreme soberheid. Ik ben echt geen pleitbezorger voor gouden kranen en dat soort dingen, maar ik wil wel graag dat wij als raadsleden goed gefaciliteerd worden en dat de democratie op een goede wijze terugkomt in dit gebouw. Daar is alle reden toe. In 1980 was de opkomst bij onze gemeenteraadsverkiezingen 81%. Tegenwoordig is de opkomst onder de 60%. Ik vind eigenlijk dat wij als gemeenteraad er zorg voor moeten dragen dat die opkomst en de legitimiteit van wat wij hier allemaal aan het doen zijn, beter worden. Juist als je een nieuw gemeentehuis aan het maken bent of als je het gemeentehuis aan het renoveren bent, moet je eraan denken om er zorg voor dragen dat die betrokkenheid en die verbinding met de bevolking beter kunnen worden. Daar heb je dan een unieke mogelijkheid voor. Ik zou het dus echt zonde en een ongelofelijke gemiste kans vinden als die uitgangspunten niet meegenomen worden. Volgens mij is het daarmee ook een heel serieus onderdeel, zoals wethouder De Bruijn heel duidelijk aangaf, maar néém het dan ook serieus. Neem ons dan serieus en neem het dan mee als het vijfde uitgangspunt, dat volgens mij echt een heel belangrijke toevoeging is, om het voor elkaar te krijgen.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Dank voor het pleidooi. Ik neem mezelf heel serieus - dat is ook fijn - en dat heb ik ook gedaan bij de inbreng die ik lever, die ook hierover gaat. In die zin vind ik dit dus al een onderdeel van de inbreng die wij als raadsleden hebben in de werkgroep.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen. Ik ben blij dat daaruit is gebleken dat de kleinste variant ook werkbaar is en naar tevredenheid van het ambtelijk apparaat is. Dat geeft een andere kijk op het voorstel. Daar staan we nu nog positiever tegenover.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. Ik heb nog iets wat ik wil delen of verifiëren. U heeft over "realistische scenario's" gezegd dat u niet denkt aan € 50 miljoen, maar eerder aan het bedrag dat in de begroting staat. Is dat een juiste interpretatie? Ik heb u ook horen toezeggen dat u per variant de kosten, de dekking en de exploitatielasten, inclusief de exploitatiedekking, aangeeft. Is dat een juiste interpretatie van de toezegging die u heeft gedaan? Ik zie de wethouder knikken. Dat is duidelijk. Ik ben blij met die toezegging.

Tot slot het afweegkader. U heeft zojuist de discussie tussen meneer Van Duivendijk en mij gehoord over wat er belangrijk is. Is het voor u ook belangrijk om de raad te faciliteren in het maken van een keuze? Kunt u dus ook zo'n afweegkader toezeggen, zodat wij op een transparante, verifieerbare manier een goede objectieve keuze kunnen maken met objectieve wegingen?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vond het goed om de reactie van de wethouder, met name op het amendement, en de reactie van de heer Posthuma daarop te horen. De wethouder heeft inderdaad toegezegd om dit mee te nemen. Het leek ons goed om het te benoemen als ijkpunt, maar de uitleg van de heer Posthuma horende, denk ik dat het belangrijk is dat we daarvan geen conditie maken voor de ontwikkeling van het nieuwe gemeentehuis. Als het zo uitgelegd wordt - ik begrijp dat de wethouder het zo zou interpreteren - maakt dat het voor ons ingewikkeld. Ik denk dat we echt in de breedte moeten gaan kijken wat we moeten doen met het gemeentehuis en hoe we onze ambtenaren willen huisvesten. Dat is voor ons dus reden om het amendement niet te steunen. We gaan ervan uit dat dit op een juiste manier meegenomen wordt door de wethouder.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Volgens mij resten eigenlijk alleen nog de vragen van het CDA. Op de eerste twee vragen heeft u mij al zien knikken; daar reageerde u al op. Dan resteert nog de vraag over het afweegkader. Wij zijn van plan om per scenario heldere argumenten te geven: waarom wel of niet? Ik denk dat dit in de richting komt van een afweegkader zoals u dat in uw hoofd heeft.

De **voorzitter**: Zijn alle vragen uit de tweede termijn beantwoord? Dat is het geval. Dat sluit ik de beraadslaging. We gaan over tot de stemming.

In stemming komt amendement 292 van de PvdA.

Het amendement wordt met handopsteken verworpen met 1 stem tegen 19 stemmen, waarbij de fractie van de PvdA ervoor heeft gestemd.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik ontken niet dat er een heleboel moet gebeuren in het gemeentehuis en voor onze ambtenaren, maar er moet een heleboel gebeuren in het dorp. Daarom kan ik, zeker met de Kadernota in het vooruitzicht, niet begrijpen dat het budget hiervoor op dit moment uit de reserve wordt gehaald. Dit maakt dat ik op dit moment de gevolgen hiervan niet kan overzien. Ik had graag bij de Kadernota een verantwoorde keuze willen maken. Dit maakt dus dat ik nu tegenstem.

Het voorstel wordt met handopsteken aangenomen met 1 stem tegen 18 stemmen, waarbij mevrouw Zoun van Voorschoten Lokaal ertegen heeft gestemd.

10. Voorstel bindend adviesrecht bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten en verplichte participatie (raadsregistratienummer Z/23/080576/370194)

De **voorzitter**: Onder de Omgevingswet heeft de raad het recht om bindend advies te geven bij ontwikkelingen die afwijken van het omgevingsplan. Met dit voorstel bepaalt de raad in welke gevallen en op welke manier het bindend adviesrecht wordt toegepast.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. GroenLinks heeft moeite met dit voorstel. Dat zit 'm principieel in de manier waarop de Omgevingswet is opgebouwd en wordt ingevoerd. Het is een recept voor een ramp die we nu niet kunnen overzien. Waar zit 'm dat nou in? We hebben nu nog geen omgevingsvisie of -plan, maar wanneer we die visie en dat plan hebben, staat er op papier welk gebruik van de ruimte om ons heen we voor ons zien. Dus: waar komen winkels en woningen? Dat staat nu in een bestemmingsplan. De inwoners kunnen hier zekerheid aan ontlenen, maar er zijn uitzonderingen mogelijk om daarvan af te wijken. Dat geeft dus onzekerheid. Die buitenplanse activiteiten kunnen uitgevoerd worden zonder dat de gemeenteraad hieraan te pas komt. Het college krijgt heel veel vrijheid. Op dit moment hebben we dat plan nog niet. We beslissen dus eigenlijk een beetje over de kleur van het bankstel en de gordijnen zonder dat het huis opgeleverd is. Dat is best wel lastig. Het gevolg is dat we nu niet goed kunnen overzien wanneer de raad nog een rol speelt, maar we lezen wel dat de raad geen rol speelt wanneer er tien woningen gebouwd worden die niet passen bij het omgevingsplan. Als we in de toekomst een wethouder hebben die de oren laat hangen naar een projectontwikkelaar - het worstcasescenario - komt de raad dus niet meer aan bod. In de commissie WRG gaf ik al een voorbeeld: als je tien woningen van de Burgemeester Van der Hoevenlaan naast elkaar zet, heb je ongeveer dezelfde strekking als het Landje van boer Rodenburg. Dan heb je er dus een straatje bij zonder dat de raad aan bod is geweest. Dat kan nog een keer en dat kan nog een keer. Bovendien is de kwaliteit van de participatie compleet afhankelijk van de initiatiefnemer van een plan. Dit is overigens geen verwijt richting dit college - we blijven in de complimenten - want we zoeken allemaal naar een vorm voor die Omgevingswet en dit hier is een VNG-model. We kunnen dus best wel volgen dat daar nu voor gekozen is. Bovendien is dit voorstel eigenlijk een snelle correctie van een eerder voorstel dat we kregen. Waar zien wij toch een verbetermogelijkheid en wat vragen wij nu? Wij vragen van de wethouder de concrete toezegging om frequenter te evalueren. Laten we dus nu al evaluatiemomenten vastleggen waarop we de ervaring met deze BOPA kunnen evalueren. Dan is er meer inzicht in de Omgevingswet; we hebben dan de Omgevingswet en een omgevingsplan. We kunnen ervaringen van ons en van de regio meenemen. Dan kunnen we dit VNG-model wellicht aanpassen. Je zou kunnen werken met categorieën. Bijvoorbeeld: waar nu bedrijven staan, mag je tot tien woningen bouwen, maar waar nu groen is, mag dat niet; daar wordt de raad bij betrokken. Of we komen zelfs tot de conclusie dat de raad overal bij betrokken moet worden en dat er dus helemaal niet zoveel vrijheid voor het college mogelijk is. Kortom: we willen de ervaringen met de Omgevingswet en de inzichten daarin nog kunnen verwerken en we vragen om frequentere evaluaties.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ik snap dat het voorstel over het adviesrecht best als een grote sprong kan voelen, maar het is een nieuwe wet en die sprong moeten we gaan wagen. Evaluatie na een jaar is prima, maar ik denk dat we nog een stap vooruit kunnen zetten als we de Rekenkamercommissie ook vragen om bijvoorbeeld over twee jaar een onderzoek te doen naar hoe de implementatie van de Omgevingswet is verlopen. Dan kunnen we ook goed vergelijken met onze collega-gemeenten die aangesloten zijn bij dezelfde Rekenkamercommissie.

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Voorzitter. Het verzwaard adviesrecht heeft een aardig proces doorlopen. Enige maanden geleden is het al in de commissie behandeld en in deze raadscyclus wederom. Een lijst met gevallen waarin de raad het verzwaard adviesrecht heeft, is toegevoegd. De participatie is wat mij betreft nog onduidelijk. Wat krijgen we aan participatie voorgelegd? Krijgen we überhaupt iets voorgelegd? Als het aan de raad wordt voorgelegd, welke stukken zijn dat dan? De timing van de raad binnen het hele proces is voor diverse raadsleden nog moeilijk te accepteren. Dat is wel gebleken in de commissie, maar het is eigenlijk bijna een onmogelijke opgave om het college te vragen om met een voorstel te komen voor hoe wij als raad onze rol moeten invullen. Je vraagt dan heel wat aan het college: het moet de eigen rol loslaten en zich inleven in de rol van de raad. Dat is natuurlijk best lastig. De raad wordt nu geconsulteerd als er slechts een schets ligt die nog niet formeel is ingediend. De vragen of er op dat moment participatie bij zit en welke aanpassingen allemaal nog mogelijk zijn in het ontwerp, zijn aspecten waarover we ons wat zorgen maken. Maar aan de overkant werd al gezegd dat dit een stap is die

we moeten wagen. Belangrijk daarbij vind ik als raadslid dat deelneemt aan de commissie WRG dat de evaluatie ook voorgelegd wordt aan de commissie WRG. In de commissie is gesproken over een evaluatie die aan het presidium wordt voorgelegd, maar omdat ik als lid van de commissie WRG geen deel uitmaak van het presidium, zou ik de wethouder willen vragen om de evaluatie en wellicht ook kaders daarvoor voor te leggen aan de commissie WRG en vervolgens ook aan de raad. Het gaat bij die evaluatie dus niet alleen om data, cijfertjes en gevallen, maar juist om de ervaring die de raadsleden hebben bij de invulling van hun rol. Gaan we ons straks positioneren in de rol van de ambtenaren? Dat zal toch niet de bedoeling zijn? Daar moet je ervaring mee opdoen. Andere raadsleden gaven dat al aan: we moeten gewoon de sprong wagen en vooral evalueren om te kijken of we dan nog moeten bijstellen. Ik hoor dus graag van de wethouder of het mogelijk is om de evaluatie en de kaders daarvoor te bespreken in de commissie WRG en de raad. Het kratje bier dat de wethouder dan aan zijn collega's kwijt is voor de toezegging, wil ik deze keer dan nog wel betalen, want voor mij is die evaluatie heel belangrijk om dit besluit te kunnen nemen en om deze stap met elkaar te nemen.

De **voorzitter**: Dank voor dit mooie aanbod, mevrouw Van der Wende.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik heb niet veel toe te voegen aan het betoog van mevrouw Ilić van GroenLinks. Wij hebben ook onze bedenkingen. We hebben in de commissie ook aangegeven dat de uitzonderingen best wel talrijk zijn. Uw voorbeeld van een straatje meer op het veldje van Rodenburg is een heel pakkend voorbeeld, waar we alert op moeten zijn. Evaluaties lijken mij dus gepast. Daar zijn al door meerdere fracties voorstellen voor gedaan, die wij zeker ondersteunen. Het lijstje met uitzonderingen uit 2015 is ook nog eens gemoderniseerd met een heel moderne gevoeligheid: ook de opvang van asielzoekers en andere vreemdelingen valt onder de uitzonderingen. Dat maakt het des te noodzakelijker om te evalueren. Ik vertrouw erop dat het college, hoewel het de vrijheid heeft om uitzonderingen te maken, de politieke gevoeligheid van al deze uitzonderingen continu blijft wegen, zodat de uitzonderingen goed uitpakken. Ik wacht de verdere beraadslaging in de eerste termijn af.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Als mevrouw Van der Wende toch een rondje geeft, houd ik me graag aanbevolen, zoals u zult begrijpen. Ik denk dat de heer Van Duivendijk aan het einde van zijn betoog iets heel goeds zei: vertrouw op het college. Ik denk dat het ook bij de Voorschotense cultuur hoort dat je het college dat vertrouwen geeft en dat dat vice versa werkt. Wij staan in grote lijnen positief tegenover dit raadsvoorstel. Ik vind het punt van de evaluatie inderdaad belangrijk, maar ook op dat punt hebben wij er vertrouwen in dat het door het college goed wordt opgepakt. Ik zou zeggen: aan de slag.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ook wij hebben ons verdiept in dit wat taaie onderwerp en wij willen daar enkele bespiegelingen over geven. Het college zegt in het voorstel dat het college aan het eind van ieder vooroverleg in de gevallen die onder het bindend adviesrecht vallen, een definitief ontwerp voor een bindend advies voorlegt aan de raad. Dit document is dan inhoudelijk ambtelijk beoordeeld op de ruimtelijke kwaliteit en op het participatieverslag. Het definitieve ontwerp is nog niet formeel bij de gemeente ingediend. De gemeenteraad gaat vervolgens bindend adviseren aan het college. Hier is geen termijn aan verbonden. Dit formeel bindende advies zal door de gemeenteraad worden vastgesteld en is dus openbaar. In de eerste variant vindt de gemeenteraad het kennelijk allemaal superprachtig en valt er geen onvertogen woord. De aanvrager kan het verzoek dan formeel indienen en het college geeft daar een klap op. Dat kan vrij snel gaan. Maar dan de tweede variant: het bindend advies is beargumenteerd negatief, de aanvrager neemt hier kennis van, past de aanvraag volledig aan en dient de aanvraag formeel in en het college beoordeelt of volledig aan het advies van de raad is voldaan. Dan geeft het college er een klap op. In gevallen waarin wordt geconstateerd dat de aanvraag onvoldoende of niet is aangepast, gaat die wederom voor een bindend advies naar de raad. Brengt de raad nu advies uit aan het college of aan de aanvrager? Dat is een heel principiële vraag. Het college zegt daarop in antwoord op onze vragen dat het advies wordt uitgebracht aan het college en niet aan de aanvrager. Dat klopt, want het schriftelijk document gaat van de raad naar het college, maar de facto brengt de raad advies uit aan de aanvrager. Daarmee wordt de raad onderdeel van het vooroverleg. Immers, bij een bindend advies over de formele aanvraag binnen een periode van acht tot veertien weken is er een bindend advies over de aanvraag, waarna het college het voorstel afwijst. Bij een bindend advies aan het eind van het vooroverleg is er sprake van een mogelijkheid om het voorstel aan te passen. Ik ben nieuwsgierig hoe het college dit ziet.

Wij zijn van mening dat de raad in deze procedure ten onrechte een plaats in het vooroverleg krijgt bij een negatief oordeel over de aanvraag. We adviseren namelijk om het voorstel te wijzigen; anders kun je het natuurlijk eventueel vergeten. Ik vind dit een beetje ongelukkig en onwenselijk. Stel bijvoorbeeld dat een groot industrieel bedrijf - ik noem geen naam - een vergunning van de raad voor iets wil en een plan heeft gemaakt; stel je dan eens de constructie voor dat een bedrijf via de minister een plan eerst voorlegt aan de Tweede Kamer en dat het plan vervolgens weer naar de minister gaat. Zou u dit een normale procedure vinden? Graag een reactie van het college.

Waar in de voorliggende documenten is aangegeven hoe de procedure zoals het college zich die voorstelt gaat verlopen, wil ik graag dat het stapsgewijs, dus in stappen, gaat: als … dan. Het is niet alleen belangrijk voor de raad om dat goed te kunnen weten, maar ook voor de aanvrager om te weten waar hij of zij aan toe is. Ik wil graag van het college horen hoe het daartegen aankijkt.

De **voorzitter**: De tijd liep weer even niet bij u. Ik heb dus even getimed. Ik verzoek de griffie om er twee minuten en tien seconden af te halen. Wethouder Van der Elst, let ook op uw spreektijd.

Wethouder **Van der Elst**: Dank, voorzitter. Allemaal stress hier. Er worden mij gelukkig kratjes bier in het vooruitzicht gesteld. Mevrouw Ilić, ik grijp naar pagina 4 van het raadsvoorstel voor uw vraag over een situatie waarin er tien woningen worden gebouwd: alle woningbouwprojecten komen sowieso langs bij de raad. In die zin is het dus niet meegenomen in de BOPA-procedure, maar ze komen sowieso allemaal bij u langs, ook als het om één huis gaat. Zo simpel is het. U kunt dit vinden op pagina 4 van het raadsvoorstel. Dat adviesrecht heeft u dan dus in feite ook, want u bent vol in stelling om daar alles van te vinden wat u als raad zou willen.

De frequentie van het evalueren: op basis van historische gegevens verwachten we dat zo'n BOPA-procedure twee à drie keer per jaar in de raad terechtkomt, als het al zoveel is. Als je dat te frequent gaat doen, zijn we dus iets aan het evalueren wat bijna niks is. Dan wordt het lastig. We willen het best ter overweging geven, maar je moet wel wat materie hebben om er iets over te kunnen zeggen. Mocht het nou uit de hand lopen, waardoor het een veelvoud is van twee of drie keer per jaar, dan kunnen we elkaar vast vinden om nog eens goed naar die frequentie te kijken. Dat lijkt me niet zo'n probleem. Er is geen wens of wil of iets van de raad weg te houden.

De fractie van D66, mevrouw Schroot: als u ooit de Rekenkamer zou willen betrekken, is dat natuurlijk volledig aan de raad. De Rekenkamer doet dat immers in opdracht van de raad.

De fractie van het CDA, mevrouw Van der Wende: zeker, de bedoeling is echt dat we dat via de raad doen. Als dat eerst via de commissie is, willen we die toezegging dus graag doen. U bent ten volle betrokken om duidelijk aan te geven wat voor kaders en KPI's we gaan beoordelen enzovoort. Dat is goed; dat is bij dezen toegezegd. Namens het college nogmaals dank voor dat kratje bier. Raadsvergaderingen worden genotuleerd. Dat ligt nu dus ook vast.

Voorschoten Lokaal, dank voor het vertrouwen. Als je efficiënt en effectief met elkaar wilt werken, is vertrouwen over en weer inderdaad belangrijk, zoals dat ook werd bevestigd door de fractie van de VVD, waarvoor dank.

De fractie van de PvdA, meneer Posthuma: ik vond de omwegen die u maakte via ministeries of wat dan ook niet direct beleidsmatige vragen. Ik vond ze wat lastig. Als het technisch is, stelt u de vragen dan dus alstublieft schriftelijk. Als de aanvraag wordt aangepast - en dan niet alleen een komma - en als het advies dus niet is gebaseerd op de aanvraag, zal er een nieuw advies gegeven moeten worden. Het is dan niet aan het college om te zeggen: nou, het is ongeveer hetzelfde. Dan komt het gewoon bij u terug.

De heer **Posthuma** (PvdA): We hebben technische vragen gesteld, acht stuks in totaal. De antwoorden daarop waren de reden voor de inbreng die ik net geleverd heb. Vandaar.

Wethouder **Van der Elst**: Iemand heeft mij ooit ingefluisterd: hoe meer antwoorden je geeft, hoe meer vragen je terugkrijgt. Maar laten we daar niet al te diep op ingaan. Als de aanvraag alsnog anders wordt, sluit het advies niet meer aan en komen we dus bij u terug. Dat is zo. Ik hoop dat ik het daarmee voldoende duidelijk heb aangegeven. En we zullen rekening houden met "als … dan"-communicatie naar de desbetreffende initiatiefnemer, zo duidelijk mogelijk uiteraard.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik heb toch nog een vraag aan de wethouder.

De **voorzitter**: Een vervolgvraag, een soort interruptie.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ja, ik vind het prima. Het gaat volgens mij ook om het volgende. Ik werk zelf in het toezicht. Ondertoezichtstaanden willen weleens weten of wij een plan van aanpak willen goedkeuren. Het gevaar daarvan is dat je, als je een plan van aanpak zelf goedkeurt, zelf onderdeel wordt van het proces en dat je daar dan achteraf minder makkelijk op kan toetsen. Dat is volgens mij eigenlijk wat ook hier in een notendop gebeurt: omdat je onderdeel wordt van die beraadslagingen, kun je op een later tijdstip minder onafhankelijk toetsen. Daar zit volgens mij principieel een gevaar in. Daar wil ik graag een reactie van u op krijgen.

De **voorzitter**: Wethouder Van der Elst, u heeft nog acht seconden.

Wethouder **Van der Elst**: Het antwoord is dat dat in grote lijnen waar is. Daar zullen we dus voor op moeten passen.

De **voorzitter**: Hiermee zijn alle vragen beantwoord. Er is behoefte aan een tweede termijn.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. We hebben gepleit voor een evaluatie. Als reactie op D66: we zien dat niet via de Rekenkamer voor ons, want dat kan gewoon direct. Wij willen zelf waarnemen wat we zien en welke ervaringen we in de regio zien en dat willen we evalueren. Het maakt ons niet uit of dat in de commissie WRG of in de raad gebeurt.

Dank aan de wethouder. Ik begrijp uit zijn antwoord en uit het stuk dat de kans dat de bouw van tien woningen plaatsvindt zonder dat die langs de raad gaat, niet groot is, omdat die vaak aangemerkt wordt als project. Maar niet altijd wordt woningbouw aangemerkt als project. Juist dat willen we dus evalueren.

Mij werd ingefluisterd: vertrouwen is goed, controle is beter en zeker als de raad dat doet.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. De evaluatie gaan we sowieso doen, want die staat in het raadsvoorstel. Dat stel ik dus niet ter discussie, maar onderzoek door de Rekenkamercommissie hebben we volgens mij ook laten doen na de implementatie van de 3D-operatie in het sociaal domein. Dan kun je goed kijken hoe we het doen. Dat is niet specifiek voor deze BOPA, maar eigenlijk voor alle aspecten van de Omgevingswet.

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor de toezegging. Ik ben even kwijt wat ik zou zeggen. Nee, we gaan het gewoon op deze manier doen. Een breder Rekenkameronderzoek in het kader van de evaluatie van de Omgevingswet in aanvulling op de evaluatie waar het hier om gaat, is best een mooi voorstel. Als het weer eens gaat om de vraag welke onderwerpen we door de Rekenkamer laten onderzoeken, is dit een mooie optie waar we serieus naar kunnen kijken. Maar dat neemt inderdaad niet weg dat we deze evaluatie, die vooral gaat om onze ervaringen die wij straks hebben en hoe wij onze rol kunnen invullen, gewoon met elkaar moeten doen en dat het college en de raad daarover in gesprek gaan als we het een jaar hebben geprobeerd. Wat mij betreft is dat een prima insteek en kan ik positief besluiten over dit voorstel.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen. Ik hoorde u volgens mij zeggen dat we drie keer per jaar gaan evalueren. Ik zie de wethouder nee schudden. Daar hoor ik dan graag nog zijn reactie op, maar dat lijkt mij ruim voldoende. Dan kunnen wij dit voorstel ook zeker steunen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Even reagerend op mevrouw Schroot: ik zit namens de raad samen met mevrouw Persoon in de klankbordcommissie Rekenkamer. Ik vind het een heel goede suggestie, die ik dus graag naar de Rekenkamer meeneem.

Voor de rest, naast alle bespiegelingen, dank aan de wethouder voor de antwoorden. Het is een vrij liberale wet, deze Omgevingswet. Er zitten ook bepaalde politieke keuzes achter, maar ik kan er gewoon mee instemmen dat dit verder wordt uitgevoerd en dat we hier verder mee gaan.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. De evaluatie is één keer per jaar, omdat dit soort gevallen maar twee à drie keer per jaar voorkomt. Als er tien woningen gebouwd worden, wil ik nog meemaken dat dat niet aan de raad wordt voorgelegd. Dat zullen vast weer goedkope woningen zijn, want daar streven we naar. We zijn al blij genoeg als we dat aan u voor mogen leggen. Zo moet u het zien.

De **voorzitter**: Zijn alle vragen uit de tweede termijn beantwoord? Dat is het geval. Ik constateer dat de wethouder heeft toegezegd dat hij bereid is om de richting en de kaders voor een evaluatie voor te leggen aan de raad ter bespreking in de commissie WRG. Dan kijken we in het presidium naar de planning daarvan. Ik constateer dat de raad hiermee instemt. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemming.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

11. Zienswijze Ontwerpbegroting Hecht 2025 (raadsregistratienummer Z/23/080576/370194)

De **voorzitter**: Voorschoten neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Hecht. Deze voert taken uit op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Hecht heeft een ontwerpbegroting voor 2025 opgesteld. De gemeenteraad kan hierover een zienswijze geven.

Mevrouw **Wijnen** (D66): Voorzitter. In de commissievergadering hadden de meeste fracties geen opmerkingen over de zienswijze, maar de wethouder heeft een aantal toezeggingen gedaan. Ik wil de wethouder vragen of hij nog even kan ingaan op de toezeggingen. Indien nodig kan ik ze voorlezen. Er zijn een aantal toezeggingen gedaan, maar die zijn niet gekomen. Ik had ook een vraag aan de PvdA, want soms komen amendementen vrij laat. Volgens mij had de heer Posthuma toegezegd nog met een amendement te komen, maar wellicht heb ik dat verkeerd begrepen.

De **voorzitter**: De wethouder heeft de commissie toegezegd om voor de raadsvergadering met een aantal zaken terug te komen. Heb ik dat juist, mevrouw Wijnen? En daarop vraagt u nog even een reactie van de wethouder? Dan weten we waar we het over hebben.

Mevrouw **Wijnen** (D66): Ja, dat klopt. De wethouder heeft toegezegd om nog voor de raadsvergadering op een aantal zaken terug te komen, waaronder een vraag van de collega van de PvdA over het arbeidsmarktoptimisme. Staat dat er ook in? Oké, maar niet in het geel gearceerde deel.

Wethouder **Schokker**: Dat is gewoon een apart stuk.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we geen discussie gaan voeren zonder microfoons, want mocht iemand het weer een keer willen vastleggen, dan kan dat niet. Dat is niet zo handig, maar nu is de vraag helder. Dan weet ik ook waarop ik moet sturen, zou ik bijna willen zeggen. De wethouder zal hier straks op reageren.

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben geen problemen met het voorstel en wij gaan akkoord. Ik kan wel aangeven dat er ook bij ons aanvankelijk enig misverstand was over een amendement dat al dan niet ingediend zou worden. Dat is intussen opgelost. Wat ons betreft is dit dus akkoord.

De **voorzitter**: U heeft nog zes seconden, meneer Posthuma. Dat zijn echt negen woorden.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik ga het heel snel zeggen. In de afgelopen commissievergadering heb ik duidelijk toegelicht dat we vanwege de nieuwe informatiebrief de motie over indexeren niet indienen, omdat die niet meer van toepassing is. Dat heb ik in de laatste vergadering van de commissie Burger en Bestuur aangehaald. Vandaar geen motie of andere dingen.

De **voorzitter**: Helder. Uw tijd is op.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Ik herhaal de toezeggingen van de vorige keer. In de commissie is aangegeven dat het verkeerde getal in het raadsvoorstel zou worden gecorrigeerd. Dat is gebeurd door middel van een gele arcering. Er zou bij wethouder Van der Elst nagevraagd worden of er een afschrift van de brief aan de voorzitter van de bestuurlijke werkgroep kan worden gestuurd. Het punt van de motie is zojuist al toegelicht: daar zijn wat veranderingen geweest. En we zouden voor de raadsvergadering terugkomen op de vragen van de PvdA over het arbeidsmarktoptimisme. Dat zit als een apart documentje bij de stukken. Dat betreft de beantwoording van technische vragen van de PvdA over de ontwerpbegroting voor 2025 van Hecht. Daar zijn twee versies van. In de tweede versie wordt uitgebreider ingegaan op de arbeidsmarktproblematiek. In die zin is volgens mij voorafgaand aan de raadsvergadering voldaan aan de toezeggingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Wijnen, is daarmee uw vraag beantwoord en zijn de antwoorden wat u betreft helder?

Mevrouw **Wijnen** (D66): Excuus dat ik de tweede versie niet goed heb gelezen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Het is ook altijd heel veel informatie die wordt gestuurd. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemming.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met handopsteken aangenomen met algemene stemmen.

12. Overig

Van dit agendapunt wordt geen gebruik gemaakt.

13. Sluiting

De **voorzitter**: Ik dank u voor deze vergadering. Dank aan de griffie voor de hele ondersteuning vanavond, want het was even zoeken in deze nieuw ingerichte zaal, maar het komt allemaal goed. Nogmaals dank u wel en voor strakjes slaap lekker.

De voorzitter sluit om 23.04 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 4 juli 2024.

De griffier,

ValidSigned door B.J. Urban
op 09-07-2024

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

ValidSigned door Nadine Stemerdink
op 10-07-2024

Drs. N. Stemerdink